

**RŪDOLFS BLAUMANIS**

(1862-1908)

**SIUVĒJŪ DIENOS SILMAČIUOSE**

Triju veiksmu (šešiu paveikslu) buities vaizdai su dainavimu

(1902)

Vertējas nežinomas

## VEIKĖJAI

Antanina, Silmačių šeimininkė

Tonytė, jos dukrytė

Aleksis

Karlenas, jo brolis

Elina

Pundukas

Pundukienė

Ievutė, jų dukterė

Pičukas

Aucė, jo žmona

Bebienė, kumetienė

Tuomulienė

Dūdaris, siuvėjas

Rudis, jo mokinys

Abraomas Vulesonas

Joskė, jo sūnus

Sara Goldbaum

Vanagų ir Gelžiakojų kaimų bernai ir mergos

*Veiksmas vyksta Silmačiuose.*

**PIRMAS VEIKSMAS**

Pirmas paveikslas

*Siuvėjai atvyksta. Troba Silmačiuose.***Pirma scena***Aleksis, Elina, Pundukas, Pundukienė, Karlenas, levutė, Bebienė, Mažoji Tonytė.**Šeimyna ką tik papusryčiavusi. Karlenas persiauna kojias. Aleksis žaidžia su Tonyte. Visi dainuoja.*

Nr. 1

Noriu ryt girion važiuot,

Apušaitę padabot,

Oi oi oi, kaip čia bus?

Apušaitę padabot!

Kartą kirvis čiku čak,

Lūžta medis briku brak.

Oi oi oi ir t.t.

Girininks išgirdęs tai

Ima bėrj užstatan

Oi oi oi ir t.t.

**KARLENAS** (*Baigęs autis ir mušdamas koja j žemę*). Taip! Dabar galėsiu ir vėl latatai... Iki pietų žingsniuoti... Bet daina tai daina... nieko sau dainelė, kai pagalvoji.

**ELINA.** Kodėl?

**KARLENAS.** Kad ji nežmoniškai ilga. Kol išdainuoja iki šios vietos: „kirsk tam vyrui penkiolika, o tai bobai šešiolika“, žiūrėk jau gerokas pusvalandis praėjęs. Ar neužtraukim dar kokį posmelį? Man labiausiai tokie žodžiai patinka (*Su juokdarišku pabrėžimu, rankų judesiais palydėdamas*): kirsk tam vyrui penkiolika, tralialia-lialialia.

**PUNDUKAS.** Na, žiūrėk tiktai! Jei šeimninė žinotų, koks tas Karlenas suktas, nebūtų pažadėjusi jam naujos armonikos nupirkti.

**BEBIENĖ.** O už ką jam toji armonika pažadėta?

**PUNDUKIENĖ.** Už dainavimą, Bebų močia. Jei Karlenas daug dainų padainuos, tai ir gaus armonikėlę.

**BEBIENĖ.** Taip jau kalba mūsų namuose, kad Silmačienė labai linksma moterėlė. Ir senasis Silmačis toksai pat buvęs. Bet aš jo nepažinau.

**PUNDUKIENĖ.** Kur čia tau. Tu į Pulgių kraštą retai teatsilankai, Bebenyt. Po Maizininkus vien tik sukinėjies.

**BEBIENĖ.** Tai jau taip ir pasitaikė.

**ALEKSIS.** Aha, vadinasi todėl jis ir traukia čia vis tas ilgąsias dainas. Kad tik jam tinginiauti. Gudruolis. Bet pala, vyrelį, kai aš čia šeiminku būsiu, aš tą tavo traliavimą sutvarkysiu. Dainuosi tu man prie darbo, o ne prie stalo.

**IEVUTĖ.** Matai, Karlen.

**PIČUKAS.** Na tai dar visą savaitę po senovei galėsime „girion važiuot, apušaitės padabot“.

**IEVUTĖ.** Kur čia beliko savaitė. Šiandien pirmadienis. Antradienis, trečiadienis, ketvirtadienis, penktadienis, šeštadienis – penkios dienos. Sekmadienį žalumynų diena, lygo dainas dainuosim, o Joninių vakarą Aleksis bus jau šeiminkas! (*Į Tonytę trumosi, žaisdama*). Naujasis tėvelis – ar taip, Tonyt?

**TONYTĖ.** Taip.

**PUNDUKAS** (*į žmoną*). Kodėl tu tam levukui vis leidi kišti savo liežuvį ten, kur suaugę kalba.

**PUNDUKIENĖ.** Vaje vaje, jau mergaitei nė prasižioti nebegalima.

**KARLENAS** (*Aleksui už nugaros, apkabindamas jo kaklą*). Na, broliuk, nebus jau taip baisu!

**ALEKSIS** (*Pagriebęs Karleno rankas ir juokaudamas jomis suploja*). Pažiūrėsi, pamatysi.

**KARLENAS.** Na, tai sudiev, pone grafe Plioteri, sudiev Antonijau, tu našlaitėli. (*Į tarpą įeina Antanina*)

### Antra scena

*Tie patys ir ANTANINA.*

**ANTANINA.** Ką tas Antonijus tau blogo padarė, kad su juo taip šaltai atsisveikini?

**KARLENAS.** Ak, Aleksis man šią dainą uždrausiąs, kai apsivesi su tamsta. Daina esanti per ilga.

**ANTANINA.** Dėl jos ilgumo tai dar nieko. Bet žodžiai, ko verti jos žodžiai. (*Pusiau dainuodama*)

Meilei ima slinkti skraistė,

O širdis sumišus kaista.

**KARLENAS** (*Taip pat*).

Skraistė kai visai nukrito,

Jos veidai gražiai nušvito.

**ANTANINA** (*Juokdamasi*). Taip. Ir tokie tauškalai tęsiasi per trisdešimt penkis posmus.

**KARLENAS**. Per keturiasdešimt keturis.

**ANTANINA**. Dar geriau. (*Pamačiusi levutę*) O kaip tu namie atsiradai, levute? Kad tavo galvijai į javus nenueitų.

**IEVUTĖ**. Galvijai sugulė ir aš atbėgau namon. Gal čia kam esu reikalinga. Marė sakėsi iki piet viena pati paganysianti.

**PUNDUKIENĖ**. Ir žiūrėk tu man. Ar aš visada nesakiau: neguldykit galvijų. Tikrai imsiu kokį rytą, nubėgsiu į ganyklą ir išvanosiu tau kailį, jei neklausysi.

**IEVUTĖ**. Tai jau ir vanotoja atsirado. Galvijai jau paėdę.

**PUNDUKIENĖ** (*Meiliai*). Na juk ir tu jau pavargei. Bėk iš čia greičiau ir neplepėk niekų.

**IEVUTĖ**. O ko man bėgti? (*Pro šalį eidama numeta Karlenui nuo galvos kepurę, kurią jis ką tik buvo užsimovęs. KARLENAS siekia pagauti mergiotę, bet levutė pasislepia už Bebienės*).

**BEBIENĖ**. Kur čia tau pagauti.

**PUNDUKAS**. Ar nenurimsi, mergiote. Gana!

**ANTANINA**. Dabar eikite iš čia, kas neturi ko čia veikti. Joms reikia kambarį šluoti.

Nr.2

Darbą pradėti,

Veikti, krutėti

Laikas, kad eitų darbas mitriai!

Lai juda rankos,

Kojos paslankios.

Kas tik netingi, sukas vikriai.

**CHORAS**.

Proto kur teko,

Darbas ten sekas,

Ten tik našus jis ir baigias gerai.

**ANTANINA**.

Linksmi į darbą,

Ten kalbos žvarbios,

Kur aria, sėja netinka visai!

Čia pat namuose,  
Toli laukuose  
Dainos, tik dainos lai skamba garsiai!

**CHORAS.**

Kur žengia koja  
Gryčioj, dirvoje  
Dainos, tik dainos lai skamba garsiai.

**ANTANINA** (*Rodydama į vieną ir į kitą*).

Tau namo eiti,  
Indus tau šveisti,  
Malkas pyragui skaldyt tau!  
Tau sūrį ploti,  
Tau aslą šluoti,  
Šiandien valdyti virtuvėje tau!

**CHORAS.**

Kiekvienas stengias,  
Darbo nevengia –  
Amžių valdyti Silmačiuos tau.

*Visi išeina. Moterys nuvalo stalus ir neša indus į virtuvę. Kai ALEKSIS jau prisiartina prie durų, ANTANINA kviečia jį atgal.*

**ANTANINA.** Aleksai!

*ALEKSIS sustoja duryse.*

**Trečia scena**

*Antanina ir Aleksis.*

**ANTANINA.** Eikš gi truputį arčiau. (*Aleksis žengia žingsnį pirmyn*) Turbūt vėl nepaklausei manęs?

**ALEKSIS.** O ko man klausyti?

**ANTANINA.** Ak, juk tau mostelėjau, kad eitumei į mano kambarį. Aš tau padėjau ten blynų lėkštę. Turbūt tu jų ir neragavai?

**ALEKSIS** (*Kiek užtrukdamas*). Ne.

**ANTANINA.** Na ir kaip čia dabar?

**ALEKSIS.** Kiek jau kartų aš tau esu sakęs, kad prieš vestuves nenoriu ten... į tavo... kad aš nenoriu kitaip valgyti ir gyventi kaip visi kiti namiškiai. Jei jau taip toli nueita, tai tas septynias dienas irgi galėsiu pakentėti.

**ANTANINA.** Bet kodėl gi taip elgies? Vis tiek visi žino, kuo tu čia būsi. Ar tu tapsi šeimininku kaipo vedęs vyras, ar dar jaunikiu būdamas, taigi vis tiek.

**ALEKSIS.** Vis tiek tai vis tiek. Bet man vis dėlto taip geriau patinka.

**ANTANINA.** Tikras užsispyrėlis. Nejaugi dabar dar kokio blynelio nesuvalgysi? Atnešiu juos į didįjį kambarį.

**ALEKSIS.** Ne, ne. Esu visai sotus. Visiškai nenoriu.

**ANTANINA.** Ak tu koks... Gerai, tai ir aš nevalgysiu!

*Įeina PUNDUKIENĖ.*

#### **Ketvirta scena**

*Antanina, Aleksis, Pundukienė.*

**PUNDUKIENĖ.** Ak! Tuomulių močia dar pusryčių negavo.

**ANTANINA.** Tikrai, tikrai. Taip aš vis ir užmirštu. *(ALEKSIS tuo tarpu išeina)* Na, bet pinas ir duona dar ant stalo. Tik košelę visą suvalgėt. Palauk, aš vietoj jos atnešiu ko kito. *(Eina. Duryse)* Tu atnešk jai sriubos dubenėlį. *(Išeina dešinėn)*

**PUNDUKIENĖ.** Gerai gerai, atnešiu! *(Sušluoja nuotrupas nuo stalo. Iš kairės įeina TUOMULIENĖ)*

#### **Penkta scena**

*Pundukienė ir Tuomulienė*

**PUNDUKIENĖ.** Eikš, eikš, Tuomulių močia. Aš tuoj tau srėbaliuko atnešiu. *(Išeina kairėn)*

**TUOMULIENĖ.** Gerai gerai gerai. *(Atsisėda, sudeda rankas. Maža pauzė).* Fe, tu pagans, vėl tik baltas pienas puodynėj. *(Valgo)*

*Įeina ANTANINA su lėkšte rankoje.*

## Šešta scena

*Tuomulienė ir Antanina.*

**ANTANINA.** Štai čia bus pora blynelių, Tuomulien. Tai vietoj košelės, kurią jie visą išgramdė.

**TUOMULIENĖ.** Ačiū, ačiū šeiminkėlei. Blyneliai turbūt mažajai Tonytei buvo iškepti?

**ANTANINA.** Taip taip, Tonytei.

**TUOMULIENĖ.** O žinai, tą Aleksį tau reikėtų geriau prižiūrėti. Jau nebe toks jis žvitrus, kaip seniau būdavo.

**ANTANINA.** Kaip moku, taip šoku. Ką galiu, tą darau.

**TUOMULIENĖ** (*Juokaudama*). Deja, kad tavo rankos palaimos neturi. Bene man jau reiks į pagalbą ateiti ar ką. Aš sutaisysiu jam vandenėlio, pamatysi, tuojau pagerės.

**ANTANINA** (*Su šypsena*). Taip, gal ir būtų nebloga, jei tu jį užkalbėtum.

**TUOMULIENĖ.** O ką manai. Nebūtų jis pirmas, kuriam iš mano rankos laimė teka. Žiūrėk, jaunasis Skrivens pusmetį lovoj išgulėjo. Visur jį vežiojo, daktarų daktarus vedžiojo. Kaip nieko, taip nieko. O atvežė mane – po dviejų savaitių vėl bernas kaip ridikas, tvirtas darbininkas. Matai!

**ANTANINA.** Tiesa, apie tai jau girdėjau.

**TUOMULIENĖ.** Taip, aš žinau tuos senuosius galybės žodžius... jie tik vieni tepadeda. Ir dar tas vandenėlis. Kaip gi čia su Aleksiu?

**ANTANINA** (*Šypsodamasi*). Aš tai nieko, bet tai jo paties reikalas. O kaip sekasi Aucei?

**TUOMULIENĖ.** Ji taip sukinėjasi, kad net dulkelės rūksta. Aucė mitri bobelė. Ir kūdikis toks žvalus žaliukas. Ko nori – tokie smarkuoliai gimdytojai. (*Ateina PUNDUKIENĖ dubenėliu nešina*)

**ANTANINA.** Reikia nueiti ją aplankyti.

## Septinta scena

*Tuomulienė, Pundukienė. Paskui Antanina.*

**PUNDUKIENĖ.** Na jau še, Tuomulių močia, srėbk. (*Atsisėda. Maža pauzė*) Taip, šią savaitę tuose Silmačiuose bus margas gyvenimas. Siuvimas iš dviejų galų, kepimas, virimas, alaus darymas, o dar su ta Auce. Tiesiog pasiutimas. Kad tas vestuves atidėtų ar ką.

**TUOMULIENĖ.** Vaje, levos močia, kas gi čia tokio? Kodėl jiems atidėlioti? Kas čia blogo? Vienam tokia laimė, kitam kitokia. Jei tai pačiai jaunųjų porai tie džiaugsmai iš karto supuola, tada jau ir šiaip, ir taip... O tekdavo ir už tokių vestuvių stalo sėdėti... Kas čia tokio?.. Aucė ramiai gyvena sau pirtelėj, jei ji girdi kas čia darosi, nei čia kas apie Aucę galvoja. O ji ir vaikščioti jau pradeda. Žiūrėk, dar ateis į vestuves pašokti.



**PUNDUKIENĖ.** Eik jau, eik!

**TUOMULIENĖ.** Dievaži! (*Pundukienei kiek prisislinkus arčiau*) O pasakyk man... (*ANTANINA įeina rankoj laikydama lėkštę su keliais blynais. Abi moterys traukiasi šalin viena nuo antros. Pundukienė vėl pradeda valyti stalą. ANTANINA išeina vidurin*)

**PUNDUKIENĖ.** Ką norėjai pasakyti?

**TUOMULIENĖ** (*Žvilgterėjusi į vidurines duris, patylomis*). Sakyk, kaipgi šitie... ar... ar jie greit nesišauks mano pagalbos?

**PUNDUKIENĖ.** Vaje, Tuomulien, vaje. Nei iš tolo. Jie kaip kokie šventuolėliai... Tiesą sakant, aš to Aleksio šeiminkų pusėje kaip ir visai nesu mačiusi. Tiesa, įeina jis kartais, negalima sakyti... Bet vis dėlto... jis toks... toks atrodo man kaip ir susimąstęs, toks keistas... Nei suprasi, nei ką.

**TUOMULIENĖ.** Taip, kai kurie vestuvių belaukdami sumenkėja. Kažin, ar ji dar jam patinka?

**PUNDUKIENĖ.** Kur čia nepatinka. Tokia vešli ir šviežia dar tebėra. Ir net už Aleksį ji nėra vyresnė.

**TUOMULIENĖ.** O vis dėlto seno vyro našlė.

**PUNDUKIENĖ.** Taip tai taip. Bene septynerius ar aštuonerius metus ji gyveno su senuoju Silmačiu.

**TUOMULIENĖ.** O dar ir vaiką turi.

**PUNDUKIENĖ.** Bet užtat koks ūkis, kiek turto, kiek visko...

**TUOMULIENĖ.** Geroka šio turto dalis teks tai mergiškai.

**PUNDUKIENĖ.** Bet liks ir jai dar gerokai. Aš dievuliui dėkočiau, jei bent trečdalis, nors ir ketvirtadalis to viso mano daliai tektų. Bet reikia pasakyti: argi širdį tokiais dalykais patenkinsi.

**TUOMULIENĖ.** Ak, tai tu manai levos močia?

**PUNDUKIENĖ.** Ką ten manysi. Bet šiek tiek keista. Pernai, kai senelis dar buvo gyvas, Aleksis su Elina taip gerai sutardavo, kad mudu su savo Janiu ne kartą nusprendavom, kad tie jau tikrai susiporuos. Čia pasimirė senis ir štai šeiminkė pasišovė Aleksį į šeiminkus iškelti. Siuntė jį su sviestu į Rygą. Paskui du kartus abudu važiavo į miestelį. Ji mat norėjusi kažko nusipirkti ir paėmė jį vežikauti. Ir – jiedu grįžo namo jau kaip jaunikis ir nuotaka.

**TUOMULIENĖ.** O Elina?

**PUNDUKIENĖ.** Kas gi jai daryti? Ar ji pati būtų kitaip pasielgusi, jei koks turtuolis jai pasitaikytų. Ir ji būtų Aleksį pametusi. Jų tarpe dargi nieko sutarta nebuvo. Aš vieną kartą kaip ir iš netyčių paklausiau ją: kaip, ar tau Aleksio negaila, argi nebuvot susitarę?

**TUOMULIENĖ** (*Nutraukdama, labai susidomėjusi*). Tai vis dėlto tu paklausei? Na ir ką ji?

**PUNDUKIENĖ.** Kurgi mergiotė ims ir pasakys, kad jai gaila. Bet susitarusių jų tikrai nebūta.

**TUOMULIENĖ.** Na, tada jau nieko. Bus viskas tvarkoj. Tegu vienas antro truputį pasigaili. Ką padarysi. Taip jau yra pasaulyje. Nieko, Elina gaus kitą.

**PUNDUKIENĖ.** Ir šeimninkei galima nuoširdžiai palinkėti tokio gero bernioko kaip Aleksis. Ji neblogo moterėlė. Ir mano levutei gera. O už to senojo kerėplos buvo ištekėjusi ji tik dėl turto! Tegul antrą vyrą sau renkasi pagal patikimą.

**TUOMULIENĖ.** Žinoma, žinoma. (*PIČUKAS skubiai įeina per vidurį*)

### Aštunta scena

*Tuomulienė, Pundukienė, Pičukas.*

**PIČUKAS.** Ar tu jau leidai Aucei keltis, Tuomulių močia?

**TUOMULIENĖ** (*Juokiasi*). Turbūt bijai, kad nebūtų per anksti?

**PIČUKAS.** O kaipgi? Jei kas blogo įvyks, jei reikės daktarą kviesti – tai tu turėsi sumokėti.

**TUOMULIENĖ.** Atsirado, mat. Gąsdinti senąją Tuomulienę daktarais. Eik jau, eik prie darbo, tegul tau kitos mintys į galvą ateina. (*Stumia Pičuką laukan*) Eik, eik sau, o tuos senių rūpesčius palik senėms.

**PIČUKAS.** Žiūrėk, tavo atsakomybė, Tuomulienė! (*Nueina*)

### Devinta scena

*Tuomulienė, Pundukienė.*

**PUNDUKIENĖ.** Toksai jau tas jaunimas! Mano, kad visas pasaulis sugrius, kai jie pirmą kartą tokių dalykų susilaukė.

**TUOMULIENĖ.** Jis tą Aucę jau labai smarkiai myli.

*Iš kairės ateina ELINA.*

### Dešimta scena

*Tuomulienė, Pundukienė, Elina.*

**ELINA.** Na ar baigsit kada nors. Reikia kambarį iššluoti, kol dar siuvėjai neatvažiavo.

**TUOMULIENĖ.** Argi šiandien jie atvyks?

**PUNDUKIENĖ.** Vėliau jau nebegalima. Kiek čia to laiko beliko!

**TUOMULIENĖ.** Kuris gi atvažiuos?

**PUNDUKIENĖ.** Kas kitas, jei ne Dūdaris. Jis tai geriausiai siuva.

**TUOMULIENĖ.** O kas jai siuva suknelę?

**PUNDUKIENĖ.** Dar nepasiūta tebeguli. Laukia šneiderkos.

**TUOMULIENĖ.** Kaip? Ir ji atvyks į Silmačius?

**ELINA.** Šiandien atgabens abi mašinas.

**TUOMULIENĖ.** Vaje, kaip čia bus tiršta! Vien tik svetimų žmonių bus visas tuzinas. Siuvėjai, Bebienė, aš – neduok tu viešpatie! Ir šitam kambary abudu siūs?

**ELINA.** Ties vienu langu – Dūdaris, ties kitu – šneiderka. Nešk, nagi nešk pagaliau tuos indus, jei Tuomulių močia jau pavalgė.

**TUOMULIENĖ.** Pavalgiau jau, pa. *(Atsistoja. Sudeda rankas maldai. Išeina kairėn)*

**PUNDUKIENĖ.** Stalą irgi reikės išnešti.

**ELINA.** Ir lovelę taip pat. *(PUNDUKIENĖ su indais išeina kairėn)*

### Vienuolikta scena

*Elina, Aleksis.*

*ELINA prieina prie lovelės, nuima antklodę ir sulenkia ją. Pagriebia paklodę, pradeda ją lankstyti, liaujasi dirbus ir paskęsta mintyse. ALEKSIS įeina iš kairės.*

**ALEKSIS.** Sako, stalą reikia išnešti?

**ELINA** *(Krūptelėjusi, iš minčių pažadinta).* Taip.

**ALEKSIS.** Kur tu dabar vėl buvai?

**ELINA.** Aš?.. *(Su prievartos šypsena)* Niekur.

**ALEKSIS.** Tu ir vėl dabar apie kažką galvojai.

**ELINA.** Kas čia tokio? Ar jau ir galvoti negalima?

**ALEKSIS.** Kodėl gi ne. Bet... bet... tu... *(Sumišęs nosisuka, nueina pora žingsnių pirmyn ir atgal ir vėl kreipiasi į Eliną).* Sakyk, juk tu taip pat pasisiūdinai naują suknelę vestuvėms?

**ELINA.** Ne.

**ALEKSIS.** Siuvėjai gi laiko užteks. Ir... ir... vestuvėse bus jaunasis Apinkalnis. Nejaugi jis tau nepatinka?

**ELINA.** Kada gi jis man patiko?

**ALEKSIS.** Tu kartą man jį rodei ir apie jį taip kalbėjai.

**ELINA.** Ką tu čia, niekai!

**ALEKSIS.** Jei aš tai būčiau žinojęs.

**ELINA.** Tada tu nebūtum jo į vestuves kvietęs? Na žinai, man dėl jo nei šilta, nei šalta. *(Paima antklodę ir paklodę, kurią tuo tarpu sulankstė, ir ruošiasi eiti)*

**ALEKSIS.** Matyt aš tau niekuo nebegaliu įtikti!

**ELINA.** O kam to reikia? Kad tik šeiminkė tavim patenkinta. *(Nori eiti)*

**ALEKSIS.** Elina.

*ELINA sustoja.*

**ALEKSIS.** Aš tave dar kai ko norėjau paklausti. Kaip tu manai, iš kurios medžiagos man geriau tikty siūdintis tuos... tuos... iškilminguosius drabužius? Iš tamsesnės ar iš šviesesnės? Tu gi žinai, kuri man geriau pritinka prie veido.

**ELINA.** Siūdinkis iš tos, kuri šeiminkėi geriau patinka.

**ALEKSIS.** Jai vis tiek.

**ELINA.** Ir man vis tiek. *(Išėina viduriu)*

*ALEKSIS nuslinksta ant lovelės, kumščiais užspaudžia akis ir supa galvą į vieną ir į kitą pusę.  
TUOMULIENĖ įeina iš kairės.*

### Dvylikta scena

*Aleksis, Tuomulienė.*

*TUOMULIENĖ, valandėlę žiūrėjusi į Aleksį, kosteli.*

*ALEKSIS nuleidžia rankas ir atsikelia.*

**TUOMULIENĖ.** Tai čia... kažko čia norėjau... Ko gi tu taip rymai, Aleksii?

**ALEKSIS.** Kaip tai rymau? Taip sau atsisėdau ir tiek!

**TUOMULIENĖ.** Kas gi taip sau sėdės, jei pas jį viskas tvarkoj. Turbūt nesi sveikas?

**ALEKSIS.** Ko tu čia apie sveikatą?

**TUOMULIENĖ.** Na jau ne, Tuomulių močiai jau gali prisipažinti atvirai, jei kas negera. Aš jau niekam toliau... Prieš vestuves... kada mintys taip, žinai, ūmai keičiasi, sukasi... prieš vestuves kartais ir labai smarkus jaunas taip sumenkėja, sunyksta. Kiek tokių esu mačiusi! Vaistai ir daktarai šiuo atveju nieko nepagelbės. Čia tik senės kai ką suvokia. *(Drauginasi, paslapčia)* Vandens... vandenėlio, broli... ką manai, ar prieš vestuves?.. Aš pirtelėj taip visai visai patylomis sutaisysiu vandenėlio!

**ALEKSIS.** Man? Kad tave kur...

**TUOMULIENĖ.** Tu nei pirmas, nei paskutinis, kuriam esu pagelbėjusi. Matysi, tuoj būsi kitas žmogus ir neužmirši senosios Tuomulienės.

**ALEKSIS** *(Nekantriai)*. Bet kas man blogo – sakyk!

**TUOMULIENĖ.** Tai tu juk pats geriau... Aš tik matau, kad pas tave ne viskas tvarkoj.

**ALEKSIS.** Ne viskas tvarkoj! *(Juokiasi)* Tai puiku!

**TUOMULIENĖ** *(Su žinovės šypsena)*. Taip jau jūs visi priešinatės. Toks jau tas naujasis pasaulis... Kuri diena tau būtų patogiausia?..

**ALEKSIS** *(Nekantriai)*. Kam tai?

**TUOMULIENĖ.** Nagi apsiplauti.

**ALEKSIS** *(Piktai)*. Pasitrauk tu nuo manęs su tais niekais! Eik verčiau Aucės kūdikio kasdien devyniuose vandenyse plauti, bet manęs jau prievarta į kubilą nekišk!

**TUOMULIENĖ** *(Ramindama)*. Cit jau, cit jau! Nejau aš ko blogo noriu. Aš tik gero tau, tik gero. *(Išsina viduriu, susitikdama su Karlenu)*

### Trylikta scena

*Aleksis, Karlenas. Paskui Pundukienė, Bebienė, Ievutė.*

**KARLENAS.** Sako, reikia kambarį iškraustyti.

**ALEKSIS.** Taip. Padėk savo lovą išnešti. *(Abu sukimba į lovutę ir neša į vidurines duris)*

**PUNDUKIENĖ** *(Jeidama iš kairės)*. Čionai, čionai, ne į kiemą.

**KARLENAS.** Tai vis tiek. *(Dainuoja)* Laikas mums iš čia išeiti... laikas mums... *(Išneša lovę. PUNDUKIENĖ padeda į šalį kėdes. IEVUTĖ ir BABIENĖ įeina su šluotomis ir vandens indu)*

**BEBIENĖ.** O reikės čia pašlakstyti.

**IEVUTĖ.** Palauk, pirma išnešiu stalą. *(Padeda šluotą, išneša stalą kartu su Pundukiene)*.

*BEBIENĖ pradeda grindis šlakstyti. Įeina KARLENAS. BEBIENĖ jį apipurškia vandeniu.*

**KARLENAS** *(Nusisukdamas į šalį)*. Oi oi oi, Bebų močia. Jei žinotumei, ką aš turiu rankoj, tai manęs taip nepykintum. Vaje vaje. *(Užšoka ant suolo)* Kam pamestuvės, o kam atrastuvės. *(Mosuoja ore pypke su dideliu maišu tabako. IEVUTĖ ir PUNDUKIENĖ vėl įeina)*. Radau po mano lovos čiūžiniu. Pažiūrėk, Bebien. Tabokmaišis iš tokios pat medžiagos, kaip tavo sijonas.

**IEVUTĖ.** Bene bus tai Bebienės maišelis! Bebų močia, ar tu rūkai?

**BEBIENĖ.** Aš?.. Eik jau, eik. Aš taip anksti ir greitai šįryt iš namų skubėjau. Man tubūt tas tabokmaišis taip netyčia... Ką dabar mano senis visą savaitę namie darys be pypkės? Duok šen. Aš padėsiu.

**KARLENAS.** Še! Bet žiūrėk, į mano lovą tos marmalynės nebekišk. *(Įmeta jai į rankas pypkę ir maišelį. Nušoka nuo suolo)* Ot čia tai gera šokti. *(Sukinėjasi po kambarį ir traliuoja toliau sekančios dainos melodiją)* Ievut, sesut.

**IEVUTĖ.** Šok jau, šok vienas. *(Ruošiasi kartu su Pundukiene šluoti kambarį. KARLENAS sukinėjasi po vidų, o moterys jį gainioja)*

**KARLENAS** *(Sustodamas).*

Kad vyras nepyktų,  
Būt žmoga gera,  
Vis rūpintis reikia,  
Kad būtų švara.

**IEVUTĖ ir PUNDUKIENĖ** *(Stovėdamos).*

O vyrai padorūs  
Laikos tvarkos,  
Kai purvini batai,  
Vengia aslos.

**VISI TRYS** *(Sukdamiesi).*

Tra lia lia lia lia  
Lia lialia lia lialia  
Tra lia lia ir t.t.

**KARLENAS.**

Tikrai dėl aslos gal  
Bartis nereikia,  
Švara tik, švara mus  
Linksmi nuteiks.

**IEVUTĖ ir PUNDUKIENĖ.**

Gyvenimas verčia  
Dėmių įsigyt,  
Ak, švarų nelengva  
Vis išlaikyt.

**VISI TRYS.**

Tralia lia ir t.t.

**KARLENAS.**

Kas būtų bebūtų,  
Bebienės širdis

Balta vis kaip sniegas,

Karšta lyg pirtis!

**IEVUTĖ ir PUNDUKIENĖ.**

Senam dėl dėmelės

Gėdos nebus,

Jaunam gi berniokui

Kliūti tai klius.

**VISI TRYS.**

Tra lia lia ir t.t.

*Jeina ANTANINA.*

### **Keturiolikta scena**

*Bebienė, Pundukienė, Karlenas, Ievutė, Antanina.*

**ANTANINA.** Tai puiku, tai puiku! Toksai šlavimas tai man patinka.

**KARLENAS.** Reikia gi išmiklinti kojas prieš vestuves.

Ponia gerbiamoji,

Jeį spėsiu mintim.

Man rodos, norėtum

Pašokt su manim.

**ANTANINA.**

Neatsisakyčiau,

Pašokt būt gerai,

Tik muzikos jokios,

Net būgno nėra.

**IEVUTĖ ir PUNDUKIENĖ** (*Kartu su ANTANINA*).

Žiūrėkite – mūsų

Karlenas koks!

Koks lankstytis,

Jeį reikia – pašoks!

**VISI KETURI.**

Tralia lia ir t.t.

**KARLENAS.** Aš parūpinsiu muziką. Ji tuoj bus čia. *(Išėina viduriu)*

**PUNDUKIENĖ.** Kodėl jam leidžiate taip niekdariauti, šeimininke? Dar siuvėjai užklups.

**ANTANINA.** Tuomet nebebus kur šokti. Tai lai pamiklina kojas. Aš esu linksma, būkit ir jūs tokie. Šią savaitę vis tiek visų darbų nenudirbsim. *(KARLENAS viduriniu jėjimu įstumia Punduką ir Aleksį. Juos seka ELINA)*

### Penkiolikta scena

*Bebienė, Pundukienė, Karlenas, Ievutė, Antanina, Pundukas, Aleksis, Elina.*

**PUNDUKAS.** Kas gi čia dabar?

**KARLENAS.** Imk savo armoniką ir grok. Šeimininkė liepia mums šokti.

**PUNDUKAS.** Ar tu pasiutai!

**ANTANINA.** Visai ne. Tik imk ir grok!

**PUNDUKAS.** Kad mano armonika suirusi.

**KARLENAS.** Nėra – nereikia. Pakaks mums ir savo vargonų.

*ANTANINA prieina prie Aleksio ir kviečia jį šokti.*

**ALEKSIS.** Tu juk žinai, kad aš nekoks šokėjas.

**ANTANINA.** Kaip tik ir reikia pasimokyti.

**ALEKSIS.** Ne, verčiau jau ne.

**ANTANINA.** Eikš gi, eikš.

**ALEKSIS.** Kad tikrai, sakau, nenoriu.

**ANTANINA.** Eikš ir gana!

**ALEKSIS** *(Nekantriai)*. E, aš vis dėlto neisiu.

**ANTANINA.** Jei jau ne, tai ne... Karlen! *(KARLENAS skuba prie Antaninos, nusilenkia, abu sustoja šokiui)* Ir jūs visi šokit!

**IEVUTĖ.** Nebijokit, neatsiliksime!

*Visi dainuoja. ANTANINA su KARLENU šoka papiljoną, juos paskui paseka kiti, tik PUNDUKAS su BEBIENE po ilgo varžymosi išėina.*

Nr. 4

Eik, eik,



Šokti reik!  
 Šokis mums linksmybę teiks!  
 Ten, kur poros šoka, sukas,  
 Jokios bėdos nejveiks!  
 Ram tram,  
 Ri to tam,  
 Dyla vyžos mužikams!  
 Liepų luobą lupti, pinti  
 Reiks naujiesiems apavams!  
 Bėk, bėk,  
 Šokinėk!  
 Plaštakėle plasdinėk!  
 Kol širdy juokies, džiaugiuosi,  
 Siauski, sukis ir judėk.  
 Dar, dar, sukis dar.  
 Greit ruduo, tai šok dabar.  
 Spindi akys ir veidai...  
 Šok, dainuok tad ram tai tai.  
 Ram tram  
 Ri tam tam.

**ALEKSIS** (*Kuris žiūrėjo pro langą*). Dūdaris įvažiuoja į kiemą.

**KARLENAS.** Ar jau?

**ANTANINA.** Eikite kas nors pasitikti!

*Šeimyna išeina vidurinėmis durimis ir kairėn. Moterys pasiima šluotas ir vandens indus.*

**ANTANINA.** Ar siuvėjų stalai jau nuplauti?

**ELINA.** Aš pasižiūrėsiu. (*Eina kairėn*)

**Šešiolikta scena**

*ANTANINA, ALEKSIS.*

**ANTANINA.** Ko tu toks surūgęs, Aleksis!

**ALEKSIS.** Kodėl taip manai? Gal kad nėjau su tavim šokti ir griežčiau atsisakiau? Bet šokti gerai nemoku ir tikrai nemėgstu.

**ANTANINA.** Gali būti, bet kodėl tuoj rūstauji?

**ALEKSIS.** Kažkaip man išsprūdo.

**ANTANINA.** Hm... Ar tau kas nepatinka? Ar vestuvėms viskas nesiruošiama taip, kaip tu norėtum? Sakyk tikrai, aš viską padarysiu. Ar nori gal ką pakviesti?

**ALEKSIS.** Ak, ne. Viskas vyksta taip, kad geriau ir norėti negalima.

**ANTANINA.** Na tai džiaukis kartu su manim! (*Pagauna jo ranką*) Pagalvok, kitą pirmadienį beveik šiuo metu... (*Ieina DŪDARIS. Jis šlubuoja ir nešasi mažą ryšulėlį, užmautą ant kampinės uolekties*)

**Septyniolikta scena**

*ANTANINA, ALEKSIS, DŪDARIS*

**DŪDARIS.** Labryt!.. Linkiu laimės naujam šeiminkui! Dar nesame susitikę po sužadėtuvių.

**ANTANINA.** Labryt!

**ALEKSIS.** Labryt!.. Ačiū! (*Visi trys sveikinasis*)

**ANTANINA.** Reikėjo kiek anksčiau atvažiuoti. Būtumėt pamatę, kaip mes čia šokam.

**DŪDARIS.** Ar tai jau vestuvėms miklinatės?

**ANTANINA.** Taip jau atrodo.

**DŪDARIS.** Na kaip, ar gerai sušokat?

**ANTANINA.** Čia jau jo klauskit.

**ALEKSIS.** Aš visai nemoku.

**DŪDARIS.** Tai reikia mokytis. (*Padedą ryšulį ant stalo*) Kad tik tie berniokai man mašiną tvarkingai iš ratų iškeltų! (*Nori eiti atgal*)

**ALEKSIS.** Pala, aš eisiu jiems padėti. (*Išeina viduriu*)

**Aštuoniolika scena***ANTANINA, DŪDARIS.*

**ANTANINA.** Tai gerai, Dūdar, kad jūs mano... mūsų prašymo paklausėt. Aš vis abejoju, ar nereikės kito siuvėjo ieškoti.

**DŪDARIS** (*Atsisėdamas*). Ir kodėl man nepaklausti?

**ANTANINA.** Aš vis maniau... maniau... kad jūs dar neužmiršot. Matot, tokios jau tos moterys. (*Atsisėda kitoj scenos pusėj*)

**DŪDARIS.** Tai seni dalykai. Ar beverta juos prisiminti!

**ANTANINA.** Tikrai, tegu jie sau guli užmiršty. Bet vieną dalyką dar esu pasiryžusi kada nors jums papasakoti.

**DŪDARIS.** Įdomu, kokį?

**ANTANINA.** Palaukit dar... Išgirsit... Bet dar kartą nuoširdžiai jums ačiū, kad paklausėt ir atvykot.

*BEBIENĖ ir PUNDUKIENĖ atneša stalą.***Devyniolika scena***Antanina, Dūdaris, Bebienė, Pundukienė.*

**BEBIENĖ.** Jau ir šneiderka Sara atvažiavo... Ar išsiteksi ant šio stalo, meistre?

**DŪDARIS.** Bus geras, išsiteksiu.

**PUNDUKIENĖ.** Kur čia jį pastatyti?

**DŪDARIS.** Paskui pamatysim, kai įneš mašinas. (*Moterys palieka stalą vidury kambario*)

**ANTANINA.** Sakykit, Dūdar, ar nenorit ko užkąsti?

**DŪDARIS.** Ačiū, aš jau po pusryčių.

**ANTANINA.** Bet paskui toli važiuoti teko. Be abejo, išalkot. (*Išeina dešinėn*)

**PUNDUKIENĖ.** Aš norėčiau savo vyrui pasiūdinti naujas kelnes vestuvėm. Gal surastumei kaip nors truputį laikelio, Dūdar?

**DŪDARIS.** Vėliau pamatysim. Dar nežinau, ką čia reikės tam Aleksui siūti.

**ANTANINA** (*Jeina blynų lėkšte nešina. Lėkštėj peilis ir šakutė*). Štai pora blynelių. Užkąskit, Dūdar. (*Padedą lėkštę ant stalo*)

**DŪDARIS.** Ypatingo noro tai neturiu. Bet vieną kitą galima suvalgyti. (*Atsisėda prie stalo ir valgo*)  
O, Silmačių šeimininkė moka kepti, moka.

**ANTANINA.** Gal ir užgertumei ko nors?

**DŪDARIS.** Ne, to tai ne. *(Lauke triukšmas ir juokai)*

**ANTANINA.** Ką tie berniokai ten daro?.. *(Išeina viduriu)*

**DŪDARIS.** Kad tik jie man mašinos nesumaltų. *(Išeina)*

### Dvidešimta scena

*Bebienė, Pundukienė.*

**PUNDUKIENĖ** *(Pribėga prie stalo).* Reikia ir man vieną paragauti. O dar vieną mergičkai! Tai minkštutėliai! Eikš, ir tu vieną paragauk. Užteks visiems.

*BEBIENĖ prišoka prie stalo ir pagriebia du blynus.*

**PUNDUKIENĖ.** Vaje, du blynus!

**BEBIENĖ.** Žiūrėk kokia! Ji tai gali du imti! O kai aš imu, tai vaje! Atsirado poniai!

**PUNDUKIENĖ.** Einam jau iš čia, einam greičiau. *(Stumia Bebienę į kairiąsias duris. BEBIENĖ išeina. PUNDUKIENĖ stabteli duryse, paskui bėga atgal prie stalo)*

*ANTANINA vėl įeina.*

**PUNDUKIENĖ.** Fi, kad tave! Kur čia toji Bebienė mano dingo? *(Skubiai išeina kairėn)*

### Dvidešimt pirma scena

*Antanina, Dūdaris, Karlenas, Rudis, Pundukas, Pičukas, Aleksis, Elina, Sara, Pundukienė, Bebienė.*

**DŪDARIS** *(Duris plačiai atidarydamas).* Pamažu! Atsargiai! Lėčiau, lėčiau, neišdykaukit!

*KARLENAS ir RUDIS įneša Dūdario siuvamąją mašiną, PUNDUKAS ir PIČUKAS – Saros mašiną. Paskui juos eina ALEKSIS, ELINA ir SARA.*

**VISI** *(Dainuoja).*

Nr. 5

Silmačiuos kriaučiai

Vėl atsilankė,

Dūdars ir Sara

Su mašinomis.

Klabu mintuvėliai,

Žnakt žirklužėlės,

Tviks tvaks širdužėlės  
 Ilgėdamos.  
 Jau kriaučių dienos  
 Priešvestuvinės  
 Silmačiuos ūžia  
 Ri ralere.

*Uždanga*

## ANTRAS PAVEIKSLAS

*Silmačių kiemas. Vienoj pusėj troba, antroj klėtis. Stalas su suolu.*

### Pirma scena

*Dūdaris, Aleksis.*

**DŪDARIS** (*Matuoja Aleksį ir daro pastabas knygutėj*). Gerai. Dabar jau baigta. Turbūt liemenę siūsime su dideliu iškirpimu, kad būtų daugiau matyti balta krūtinė. O švarką priešaky padarysiu kiek aptemptą, kad laikytųsi atviras. Tada geriau matyti laikrodžio grandinėle.

**ALEKSIS**. Tiesa, laikrodį turiu, bet vietoj grandinėle tik juoda virvelė. Nelabai ja tepasididžiuosi.

**DŪDARIS**. Nebijok, atsiras ir puošni grandinėle, kai būsi šeiminkas. O gal šeiminkė jau atsivežė iš Rygos kartu su žiedais... (*Žiūri į knygutę*) Bet palauk, švarko rankovės... Pamatuosim dar truputėlį! (*Padeda knygutę, ištiesia Aleksio ranką, du kartus ją pačiupinėdamas. Prideda prie rankos matelį*) Dabar tai bus gerai. (*Užsirašo*) Kokios tavo tvirtos rankos! Tikrai, lyg geležinės! Gaila, kad tokia didelė jėga liks nesuvartota.

**ALEKSIS**. Na na! Nejaugi manai, kad ant krosnies gulėdamas šeiminkausiu Silmačiuose? Nueisiu visur pats, kaip ligšiol.

**DŪDARIS**. Kur nėra reikalo, ten ir noras išnyksta. Be to, tu nebeturėsi tiek daug laiko, o pagaliau ir žmona neleis.

**ALEKSIS**. Kodėl?

**DŪDARIS.** Žinai, žmonos, jos bendrai tokios gailėstingos, o darbą kiekvienas pagal savo jėgas vertins. Nuo tokio, kurs atrodys per sunkus, ji tave stengsis sulaukyti ir sulaukys.

**ALEKSIS.** Nejaugi aš taip jai visur ir pasiduosiu.

**DŪDARIS.** Palauk, dar pamatysi, kokią didelę galią turi žmona vyrui... (*Atsisėda ir valandėlę žiūri į Aleksį*) O žinai, Aleksai, tikrai tau galima pavydėti!

**ALEKSIS.** Man?

**DŪDARIS.** Taip taip, tau... Jei aš kada galvodavau apie laimę, tai įsivaizduodavau ją tikrai tokią, kokią tu turi, kokia tavęs laukia... Tavo raumenys pilni jėgos iki pirštų galų. Tu dirbi darbą, kurs tave vargina kaip piktas priešas, iki paskutiniųjų jėgų, bet su kuriuo persiskiri vakare kaip taurus nugalėtojas. Daug veidų turi tas priešas ir dėl to įvairumo ta kova tau neįkyri. Vieną dieną tu stovi rudos vagos gale, kitą dieną – žalioj lankoj. Čia tu kilnoji auksines rugių gubas, čia sėdi ant rąsto, kuris slysta girgždančiu sniegu. Tas darbas tau akių negadina, kaulų neėda. Tu lieki budrus ir miklus, kol pasirodo plaukuose šarmas ir net dar ilgiau, jei moki gyventi... Pas gerą ūkininką turi gerą maistą. Ir skatiko per metus pasilieka, kaip ir pas kiekvieną. O čia dar Laimės močia tau dovanojo mylimą žmoną – ko daugiau žmogus gali norėti!

**ALEKSIS.** Kalbant visa tai tikrai gražiai skamba.

**DŪDARIS.** O ar taip nėra?

**ALEKSIS** (*Patraukia pečiais*). Tu sakai, kad man galima pavydėti. Ir apie tave aš galiu tą patį pasakyti. Ar tau bloga šiltam kambary sėdėti ir dirbti, tuo tarpu, kai kiti turi trunkytis po laukus nors ir kokie orai būtų? Kai vienuos namuos tau pakyro, pradeda įkyrėti, tave perkelia į kitus. Esi laisvas žmogus, savo laiko valdovas. Ir pinigėlių daugiau uždirbi negu tokie kaip aš.

**DŪDARIS.** Užtat mano jėgos greičiau sudyla. Sėdėk ir sėdėk dieną iš dienos, varstyk tuos švarkus, liemenes ir kelnes, kelnes, liemenes ir švarkus. Ir vėl pradėk iš naujo tą patį. Visur gyveni ir niekur nepritampi. Įkyrėti tai niekur neįkyri, bet niekur ir neturi ypatingai mielos vietos... (*Šypsodamasis*) Laisvas žmogus... Kambary vien bebūnant sudžiūva kūnas, laidynės tvaige to laisvojo žmogaus siela nuvysta; o jei dar laimužė aplenkia, tada... tada senatvėj lieka tikrai kupra ant nugaros ir puota baigta.

**ALEKSIS.** Ne! Sutaupai gi kiek pinigų. Kodėl tau neįsikurti kokio ūkio, jei amatas įgriso?

**DŪDARIS.** Gal kiek ir turėčiau. Bet ką gi aš vienas pats? Reikia šeiminkės. Reikia gero pavyzdingo pirmūno berno. Toks raišas kiškis kaip aš negi gali šeimynai darbo pavyzdį rodyti.

**ALEKSIS.** Kas čia tokio – vesk ir pasisamdyk gerą berną.

**DŪDARIS.** O sakyk, ar eitumei pas mane?

**ALEKSIS.** Ir iš tiesų tu mane tokiu rinktiniu laikai?

**DŪDARIS.** Jei toks nebūtum, tai vestuvių su Silmačiene nekeltum!

**ALEKSIS.** Ech! Bene moterims vien rinktiniai tepatinka. Ima, įsimyli – ir pats nežinai už ką!

**DŪDARIS.** Įsimyli... Argi... Kaip iš tikrųjų tau buvo?

**ALEKSIS.** Ką čia aš! Apie save aš ir nekalbu... Sakyk verčiau, iš kokios medžiagos mes tuos drabužius siūsim?

*RUDIS ateina iš trobos.*

### Antra scena

*Dūdaris, Aleksis, Rudis.*

**RUDIS.** Sakykit, meistre, kurią gi man medžiagą ruošti?

**DŪDARIS.** Tuoj pamatysim... *(Aleksiui)* Einam! *(Abu įeina į trobą)*

*RUDIS apsidairo aplink ir ištraukia papirosų dėžutę iš kelnių kišenės ir degtukus iš liemenės kišenės. Užsirūko papirosą, vieną akį užmesdamas durų link. KARLENAS išeina su ąsočiu iš už kampo.*

### Trečia scena

*Rudis, Karlenas.*

**KARLENAS.** Įspėk, Rudi, kas pas mane ąsoty?

**RUDIS** *(Vėl įsprausdamas papirosą į dantis).* O tu įspėk, kas pas mane dantyse?

**KARLENAS.** A!.. Jei duosi papirantą, gausi iš ąsočio. Paragauk! *(Paduoda jam ąsotį. RUDIS geria)*

**RUDIS.** Ar pasiuto! Tai juk misa. Tai skani. Duok dar trupučiuką!

**KARLENAS.** Papirantą!

*RUDIS įkiša Karlenui papirosą į dantis ir uždega. KARLENAS vėl duoda Rudžiui gerti.*

**KARLENAS** *(Rūkydamas).* Kokio gi sorto papirantas?

**RUDIS.** „Nezabutka“.

**KARLENAS.** Tokio nežinau. Aš visada rūkau „General Skobeliov“. Bet dabar neturiu pinigų. Ir neverta dėžutėmis pirkti. Daug pigiau išeina, kai pats „samoštopkų“ pasidarai. Vanagų Drenčius turi tokią mašinėlę...

**RUDIS.** Žinau. Išeina pigiau. *(Geria)* Į aludario sveikatą!

**KARLENAS.** Gaila, kad nėra cukraus pridėti. Tada būtų dar skaniau.

**RUDIS.** O jei pridėti medaus?

**KARLENAS.** Še – pridėk!

**RUDIS.** Palauk, medus dar avily.

**KARLENAS.** Taigi!

**RUDIS.** Manai, kad negaliu atnešti? Jei tu gausi dar misos, aš parūpinsiu medaus. Įvažiuodamas nužiūrėjau, kad prie jūsų bičių lengva prieiti. Tera tik dvi kaladėlės. O visi kiti naujoviški aviliai. Ir iš trobos nematyt.

**KARLENAS.** Bet kažin, ar medaus jau yra?

Nr. 7

Meistras baras, meistras dūksta,

Kad berniokui kažkas rūksta.

Meistras ima smarkiai kvost,

Ar negali ką užuost.

Kam čia plaukus reiks draskyti,

Galim paslapčiom rūkyti.

Cigarėlio dūmuose

Mes kaip grafo rūmuose.

Kai cigarą pirštais laikom,

Kibirkštis ir dūmus vaikom,

Nėra baimės nė žymės,

Kaip suaugę jaučiamės.

Lai jis dūksta, lai jis baras,

Vyrai vyriškai tedaro.

Ir cigarą traukdami,

Mes tvirtėsim augdami.

**RUDIS.** Neimk į galvą. Ką tik dabar Mengeliuose žvilgterėjau.

**KARLENAS.** Puikiai. Kad tiktai kokios košės neprivirti!

**RUDIS.** Negi pirmą kartą su pypke ant stogo! *(Ištraukia kažką iš užančio kišenės)* Pažiūrėk, koks čia ridikas! *(Išvynioja iš popieriaus cigarą)* Tą cigarą pusiaudienį paragausim.

**KARLENAS.** Iš kur tu jį ištraukei?

**RUDIS.** Dvaro urėdas davė už apsiausto sagų persiuvimą. *(Prideda cigarą prie nosies)* A, tai gardžiai kvopia. Turbūt iš brangiųjų. Pauostyk!

**KARLENAS** *(Pauostęs)*. Tikrai. Žinai, visai toksai, kaip... *(Uosto)* Pabandysim pusiaudienį. Aš cigaro dar nesu rūkęs.

**RUDIS.** Ir aš dar ne. Meistras neleidžia.



*SARA išeina iš trobos.*

### **Ketvirta scena**

*Karlenas, Rudis, Sara.*

**SARA.** Meistras šaukia!

**RUDIS** (*Karlenui*). Reikia pasižiūrėti, iš kurios Aleksis lieps siūti. (*Abu eina į trobą*)

### **Penkta scena**

*SARA, vėliau – JOSKĖ.*

Nr. 6

**SARA** (*Dainuoja, du suknios gabalus siūdama*).

Kur būname, kur dirbame,

Aš jam veide vis mateis.

Ak tas tatte, ak ta mame,

Kam neleide veste tuoj!

Ach, Jozef, Jozef, main!

Ich bin dain, ich bin dain!

Ar aš eine, ar aš sède,

Ar aš mege arba ne,

Yra vene man tik bėde:

Kaip jam sekas be mane?

Ach, Jozef, Jozef, Jozef main!

Ich bin dain, ich bin dain!

Apie man ar gaus zinele,

Mano pedes ar suras?

Oi, ieškos jis merguzele,

Pakol mane neatras.

Ach, Jozef, Jozef, Jozef main!

Ich bin dain, ich bin dain!

*Pasirodo JOSKĖ.*

### Šešta scena

*Sara, Joskė.*

**JOSKĖ** (*Dainuodamas*).

Ach, Sara, Sara, Sara main!

Ich bin dain, ich bin dain!

**JOSKĖ** (*Apkabina ją*). Sare! Main Leben! (*Stipriai pabučiuoja ją į vieną skruostą*) Sare! (*Bučiuoja į antrą*) Main Leben. (*Bučiuoja į lūpas*) Mano gėlyte! Main Bukett.

**SARA**. Ar tu apie mane pagalvoje?

**JOSKĖ**. Aš apie tave tik suke suke galve. Visados! O tu?

**SARA**. Joske, Joske, juk tu pats žinai.

**JOSKĖ**. Main Goldstuackchen! Main Suesses! Gib noch ain kuss!

**SARA** (*Pasiekdama lūpas*). Kuss mer! Kuss mer!

*PUNDUKIENĖ ateina aplink klėties kampą, pamato abu besibučiuojančius, skuba atgal. Ima už scenos kosėti. SARA ir JOSKĖ vienas antrą paleidžia. PUNDUKIENĖ vėl išeina iš scenos.*

### Septinta scena

*Sara, Joskė, Pundukienė.*

**PUNDUKIENĖ**. Aha, kaip tik siuvėjai į namus, tuoj ir Joskė pas mus! Tai gerą uoslę jis turi. Ir ką jūs čia abu sprendžiat?

**JOSKĖ**. Aš klause, ar šeimininke nereikes ko nors dėl suknelės. (*SARA eina link trobos*)

### Aštunta scena

*Joskė, Pundukienė.*

**PUNDUKIENĖ**. Girdėjau, girdėjau, kaip tu klausei! Net visas kiemas čiauškėjo. Vaje, vaje, Joske!

**JOSKĖ**. Ui, koks čia vaje, koks čia vaje!

**PUNDUKIENĖ.** Dabar tai aš papasakosiu senajam Abraomui, kai jis atvažiuos.

**JOSKĖ.** Mano tėvui? Ką tu jam sakys?

**PUNDUKIENĖ.** Kad jis truputį tave suvaldytų.

**JOSKĖ.** Ak, miele leve močia, jis man ir taip per daug valde. Geriau tylėk. Aš... aš tau koke adatele dėl siuvime.

**PUNDUKIENĖ.** Ar tai tylėjimas tau ko nors vertas. Gerai, kad sužinojau. Ko nors nedavęs nebeišsiseksi. Užkiši man burną tik gražiu bastinu.

**JOSKĖ.** Oi, tu moke prašyte!

**PUNDUKIENĖ.** Jei siūlo adatą, tai reikia rąsto prašyti. Duosi tą bastiną?

**JOSKĖ.** Aš dabar neture tokią skarele.

**PUNDUKIENĖ.** Dabar jau stačiai meluojai. Bet ko čia daug ginčytis. Duosi man bastinę skarelę. Man mergiotei reikia.

**JOSKĖ.** Gerai, duode. Bet tik tai tu mano tebe sakyk, kad su šita panele aš visai nekalbėję.

**PUNDUKIENĖ.** Aš girdėjau, kaip jūs barėtės. Tik parūpink skarelę! (*Eina trobon*)

**JOSKĖ.** Wot a Gescheft! (*Eina trobos link. Išaina RUDIS*)

### Devinta scena

*Joskė, Rudis.*

**RUDIS.** Moin, moin, Joske! (*Paduoda jam ranką*)

**JOSKĖ.** Moin, Rude.

**RUDIS.** Sakyk, Joske, ar tu turi dinamito vežime?

**JOSKĖ.** Ar tu galvoje, kad mano vežime yra angliška laive, kur į Afrikę važiuoja?

**RUDIS.** Vis dėlto parako pas tave atsiras, ar ne?

**JOSKĖ.** Gal ir atsiras. Dėl ko tau reike?

**RUDIS.** Noriu senų mergų visą kapą išsprogdinti.

**JOSKĖ.** Fui! Tai mano geriausia klijente! Dėl šito aš tau parako neduose!

**RUDIS.** Tai duosi raketoms dirbti. Man reikia Joninėms.

**JOSKĖ.** Tu moke rakete dirbte?

**RUDIS.** Klausk, ko aš nemoku. Aš moku net su šneiderkom bučiuotis.

**JOSKĖ.** Su šneiderka? Su kokia šneiderė?

**RUDIS.** Paklausk Saros.

**JOSKĖ.** Saros! Tai netiese, Rude!

**RUDIS.** Kaip nori, jei ne, tai ne.

**JOSKĖ.** Tikrai, juk tai netiese?

**RUDIS.** Kaip nori, jei ne, tai ne!

**JOSKĖ.** Nevene šneiderke nesibučiuos su tokia ingele!

**RUDIS.** Tu sakai ingele – kiti sako angelas!

**JOSKĖ.** Tu neerzink mane, Rude!

**RUDIS.** Kas man. Man smagu, kai žydai ima karščiuotis!

**JOSKĖ** (*Eina aplink sceną. Sustodamas*). Rude, aš duode tau šite parake be mokesče, jei tu pasakyse man vise tiese.

**RUDIS.** Duosi visai dovanai?

**JOSKĖ.** Tikrai aš sakau!

**RUDIS.** Sakyk žydiškai: Garbės žodis!

**JOSKĖ.** Soll dir der Taifel holen!

**RUDIS.** Dabar aš tikiu... Ne, bračiuk, aš su ta tavo kriaučiuke savo lūpų nesu nušmuliavęs.

**JOSKĖ.** Už toke begėdiške kalbe aš neduode tau parake.

**RUDIS.** Aha! Palauk, ir aš tave nubausiu. Papasakosiu senajam Abraomui, kad tu tą Sarą bučiuoji.

**JOSKĖ.** Kur tu šitie matei?

**RUDIS.** Niekur. Bet aš ne toks kvailas, kaip tu manai. Žinau aš, kodėl tu taip dažnai sukinėjies ten, kur Sara, ir kodėl senasis Abraomas nė iš tolo Saros matyti nenori. Tu norėtum tą šneiderką vesti, o senis neleidžia. Ar ne taip – a?

**JOSKĖ.** Tai ne šitie dalyke. Bet geriau tylėk, tai nebus tau nuostole. Ateik, aš tuoj dose šite parake.  
*Abu eina vartų link. Priešais eina ABRAOMAS.*

### Dešimta scena

*Joskė, Rudis, Abraomas.*

**ABRAOMAS** (*Nesitikėjęs*). A! Joske! Du hier? Moin Rude.

**JOSKĖ.** Moin, Tatte!

**RUDIS** (*Kartu su Joske*). Moin, moin! (*ABRAOMAS su JOSKE eina į priekį, RUDIS tolumoj lieka bestovjs. Staiga jam lyg kažkas ateina į galvą, jis ir nubėga už klėties*)

**Vienuolikta scena***Joské, Abraomas.***ABRAOMAS.**

Kas tau kele če parodē?  
 Kur ta merga, ten ir tu,  
 O tu man juk dave žode,  
 Kad nebūsit jūs kartu.  
 Sog, was sind das for a Sachem,  
 Was soll Tatte mit dir machen?

**JOSKĒ.**

Ar visur, kur aš vazuoje  
 Und wo hab ich was zu thun,  
 Ture šakte išsižiojēs  
 „Ar če Sore Goldbaum būn“?  
 Juokas būtų tai, zum Lachen,  
 Wollt ech solchen Sachen machen?

**ABRAOMAS.**

Taip tu visados man sake  
 Ir apgaune kaip dabar.  
 Žmones juokias man į ake,  
 Kad tu Sarą myli dar.  
 Joske, Nens, ich muss versuchen  
 Dir und Sara zu Verfluchen!

**JOSKĒ.**

Uch! Wofor? Dėl ko ta šume!  
 Aklas pyktis nur bai dir.  
 Žmonės juokias iš kvailume,  
 Sene pasake tas yr!

Mit der Sara, muss mer bloben,  
Will sich joske nit verloben.

**ABRAOMAS** (*Kartu su Joske*).

Senas Tatte visad nore,  
Kad tam Jose ger būt.  
Juk nè grase netur Sore,  
Plika meile bus kaput.  
Kann man Lieben trinken, essen,  
Oder mit die Nilen messen?

**JOSKĖ** (*Su Abraomu*).

Senas Tatte, aš suprase,  
Nore, kad man gera būt,  
Kad neture Sara grase,  
Šita meile tur pražūt!  
Bet ar vieni pinigai  
Laimę duoda mums tikrai?

**ABRAOMAS** (*Kartu su JOSKE*).

Oi, kaip sunku pelne gaute,  
Būk protinge, nekvailiuok,  
Pažiūrėk didesne kraite –  
Šite merge paviliok!  
Dann wird Tatte seine sagen  
Auf der kopp der Kinder legen.

**JOSKĖ** (*Kartu su Abraomu*).

Oi, kodėl aš nežinose,  
Kad nelengva nupelnyt,  
Bet aš kraite neieškose –  
Atvirai galiu sakyt!  
Aš tik viene laime nore –  
Kad namie man būtų Sare!

**ABRAOMAS.** Also, tu taip sau į šitie Silmače atvažiave?

**JOSKĖ.** Nu ką aš žinoje, ar šitie šneiderin čia yra, ar nėra? Čia bus vestuve, čia galės ką parduot ir atvažiave.

**ABRAOMAS.** Hm!.. So, so... Kaip su frailein Faitelson?

*JOSKĖ patraukia pečiais.*

**ABRAOMAS.** Joske! Ich sog der! Zwai Haiser in Friedrichstadt!

**JOSKĖ.** Aš jos nenore.

**ABRAOMAS** (*Piktai*). Joske! Du liebst die Sara! Nesigink, tu myli šite Sara!

**JOSKĖ.** Nein, ich nicht wohr!

**ABRAOMAS.** Joske, tu meluoj! Joske, ji yra plike, kaip siuvama adate! Joske, nem de Rosalinde Faitelson!

**JOSKĖ.** For kein Prais!

**ABRAOMAS** (*Vaikšto*). Du bist dumm, dumm biste, Joske! Dumm, dumm! (*Sustodamas*) Na gut! Dan fahr nach Amerike!

**JOSKĖ** (*Nustebeęs*). Nach Amerike!

**ABRAOMAS.** Je. Wann du net liebst die Sara, dann fahrst du!

**JOSKĖ.** Gut, ech fahr, wann gibst sem Naisegeld, dann fahr ech!

**ABRAOMAS.** Ech, gebe!

*ANTANINA išeina iš trobos.*

### Dvylikta scena

*Joskė, Abraomas, Antanina.*

**JOSKĖ ir ABRAOMAS.** Labdien, šeimininke!

**ANTANINA.** Labdien... Kas gero pas tėvą ir sūnų?

**ABRAOMAS.** Nu kas, nu? Norėjom su Silmače našle ar paskutine karte gerą andele padaryt... Nu, ar ko nereike?

**ANTANINA.** Nežinau dar ko čia reikėtų.

**JOSKE.** Ar jaunasis jau švarką turi?

**ANTANINA.** Turi.

**ABRAOMAS.** Į Rygą pirkte?

**ANTANINA.** Ne, siūdinsim iš naminių.

**JOSKE.** Ar gali būt, kad ir jūsų suknele bus iš namine?

**ANTANINA.** Ne, pirktinė, pirktinė.

**ABRAOMAS.** Nu tai koks čia pre? Tai visai nepritinke! Jūs būsite kaip ponija, o jis kaip mužike.

**ANTANINA.** Kad jis kitaip nenori.

**ABRAOMAS.** Ach, tik nupirkit vena medžiage, pamatysit, kaip panorės siūdintie. Aš ture vena puike šmotele. Į pače Ryge geresne negause. *(Greitai išeina pro vartus)*

**ANTANINA.** Reikia su juo pačiu pasikalbėti, pamatysiu, ką sakys. *(Į trobą)*

**JOSKĖ** *(Vaikštinėja aplinkui murmedamas).* Nach Amerike, nach Amerike... *(Šypsosi)* Ja woll, ja woll...

### Trylikta scena

*Joskė, Pundukienė.*

**PUNDUKIENĖ.** Klausyk, Joske, kiek tu duosi už tuos ašutus? *(Ištraukia iš po prijuostės geroką pluoštą pundelin surištų ašutų).* Mano berniokas iš savo arklio uodegos išpešiojo.

**JOSKĖ.** Kiek aš duose? *(Pakilnoja pundelį)* Aš duode vene šmotele kartūne.

**PUNDUKIENĖ.** Gerai.

**JOSKĖ.** Duok šen!

**PUNDUKIENĖ.** *(Ašutus vėl paslėpdama)* Aš pati juos įkišiu į tavo vežimą. Vis tiek man eiti pro šalį. *(Eina kairėn)*

**JOSKĖ.** Gerai gerai... *(PUNDUKIENĖ eina į gilumą. PUNDUKAS ateina priešais)*

### Keturiolikta scena

*Joskė, Pundukas, Pundukienė.*

**PUNDUKAS.** Ką tu čia slep po prijuoste? *(Nori pažiūrėti)*

**PUNDUKIENĖ** *(Ginasi).* Nesigraibstyk čia man! *(Nubėga)*



### Penkiolikta scena

*Joskė, Pundukas.*

**PUNDUKAS.** Ką ji ten turėjo, Joske? Ar vėl kokį audeklo gabalą?.. Saugok savo kailį, žyde! Jei aš dar kartą pagausiu jūsų andelį, nebus gerai. Duok valią, tai ta mergiotė po žydo kromą tik ir knaisinėtusi. Ką čia ji turėjo?

**JOSKĖ.** Ji turėje... ji turėje vene pluoštele kiaule šere.

**PUNDUKAS.** Neišsisukinėk! Nevedžiok už nosies! Kiaulių šerių nuo manęs ji neslėptų! Turbūt vilnos ten būta?

**JOSKĖ.** Galbūt ir vilne. Aš nežinau. Aš gerai nemačiau.

**PUNDUKAS.** Nematei?! Ak tu snargliau! Žiemą aš turiu kojas ir rankas nušaldyti, o ji skundžiasi, kad žiurkės visą vilną nuvarančios. O dabar kiša vilną tau į vežimą. Aš tau parodysiu, tu didžioji žiurke! (*Bėga paskui žmoną*)

*JOSKĖ su šypsena žiūri į Punduką. Iš trobos išeina KARLENAS.*

### Šešiolikta scena

*Joskė, Karlenas.*

**KARLENAS.** Na, dabar turėsime didelį andelį, Joske. Tik pamanyk, šeimnininkė paskyrė mane visų Silmačių arklių uodegų viršininku. Vieną dieną visas uodegas nulyginau ir dabar turiu eibę ašutų. Kiek duodi už svarą?

**JOSKĖ.** Kate į maiše negalime pirkte. Parodyk man ašute, tada pasakyse. (*KARLENAS pasišalina. SARA išeina iš trobos*)

### Septyniolikta scena

*Sara, Joskė.*

**SARA.** Nu, ką jis pasakė?

**JOSKĖ.** Jis duode man pinigę, kad aš važiuočiau į Amerikę.

**SARA.** O tu?

**JOSKĖ.** Aš važiuose...

**SARA.** Tu važiuose... (*Pradedama verkėti*)

**JOSKĖ.** Aš važiuose į Trentelberg ir už šitą pinigę atidarysiu tau mažą krautuvėle!

**SARA.** A! Joske! (*Apkabina Joskę*)

**JOSKĖ.** Tatte kumt!

*SARA paleidžia Joskę ir pasitraukia nuo jo. ABRAOMAS pasirodo su kromu.*

### Aštuoniolikta scena

*Joskė, Sara, Abraomas.*

**SARA** (*Mandagiai ir nuolankiai*). Gut'n Tag, Herr Wulfson.

**ABRAOMAS** (*Šaltai, aštriai*). Tag! (*Trūsiasi apie naš tą*)

**SARA** (*J Joskę*). Tai jūs atnešit man šite šilkinė siūle špuolele. Numere fircich.

**JOSKĖ.** Suprante, aš atneše. (*SARA j trobą*)

**ABRAOMAS** (*Murmėdamas*). Šilkinė siūle! Šilike siūle! Pakart jam ant šilkinė siūle! (*ALEKSIS ir ANTANINA pasirodo iš trobos*)

### Devyniolikta scena

*Abraomas, Joskė, Aleksis, Antanina. Paskui Dūdaris, Bebienė, Pundukienė, Pičukas, Rudis.*

**ALEKSIS.** Tikrai galėjo ta namine medžiaga pasitenkinti.

**ABRAOMAS** (*Atriša nešulį*). Pažiūrėt visada galima, šeimininke. Pažiūrėjimo pinigų nekaštuoja... Labdien, saimniek... Matai šita šmotele! Nei per tamse, nei per šviese, nei per plone, nei per store. Tik pažiūrėk, koke gražumele. Ir už menke pinigė atiduose. (*ALEKSIS apžiūrinėja medžiagą. DŪDARIS išeina iš kambario*)

**DŪDARIS.** Ar leisit ir man pasižiūrėti?

**ABRAOMAS.** Prašom, prašom, meister!

**DŪDARIS.** A – nieko nepasakysi.

**JOSKĖ.** Faine drabuže, faine drabuže. (*Pasirodo BEBIENĖ, paskui ją – PUNDUKIENĖ*)

**BEBIENĖ.** A, kromas jau vėl atidarytas! Ar turi gražių skarų?

**JOSKĖ.** Kur čia nebus, Bebų močia! O iš kur tu čia?

**BEBIENĖ.** Šiaip sau, savaitės darbui. (*Kilnoja vieng, kitą prekę*)

**PUNDUKIENĖ** (*Irgi prilindusi artyn*). Vaje, vaje, koks turtelis! Kad tų pinigėlių tik būtų!

**ABRAOMAS.** Nesiknist, nesiknist! Žiūrėk su ake, o ne su ranke!.. Nu, kaip, bus gešeftas, šeimininkele!

*RUDIS už klėties baisia suklykia.*

Nr. 8 muzika.

**ANTANINA.** Kas ten?

**RUDIS.** Vai... va... va... va...

**PUNDUKAS** (*Prie trobos kampo*). Koks čia triukšmas?

**KARLENAS** (*Prie klėties kampo*). Bitės! Bitės!

**ANTANINA.** Ką, spiečių leidžai?

**KARLENAS.** Ne... Rudis... Aš nežinau...

**RUDIS** (*Išbėga į sceną iš už klėties*). Vai, vai, vai, vai! Gelbėkit!

*SARA išeina iš kambario.*

**KARLENAS** (*Bėgdamas pirmyn ir rankomis bites gainiodamas*). Bitės! Bitės! Bitės!

**PUNDUKIENĖ.** Vai kad tave galas! (*Suspiegia ir slepia galvą apkabindama rankomis*)

**RUDIS.** Gelbėkit! Gelbėkit! (*Puola į minią. Grupė suskyla. RUDIS apkabina BEBIENĖ, ANTANINA ir DŪDARIS, galvas saugodami, įbėga į kambarį, ALEKSIS į klėtelę*)

**BEBIENĖ.** Paleisk! Paleisk! (*Pradedą spiegti*) Ui, ai, ai, ai pagans. (*Gainioja bites*)

**PIČUKAS.** Po velniais! (*Nubėga*)

**JOSKĖ.** Uch... Ir mane... Ir mane... (*Drasko bites nuo pakaučio, į Sarą*) Bėk, bėk!

*SARA bėgioja aplinkui.*

**ABRAOMAS.** Ui, ui, ui, oi, och! (*Bėgioja aplink*)

*PUNDUKIENĖ spiegia.*

**RUDIS** (*Aplinkui bėgiodamas*). Gelbėkit, žmonės, gelbėkit! (*Pakiša galvą po naują medžiagą. Kromas suyra, keletas gabalų nukrinta ant žemės*)

*KARLENAS pagriebia ilgą kartūno gabalą, meta sau ant galvos ir netyčia suvynioja į jį ir Bebienę.*

**BEBIENĖ.** Vaje, vaje!

**ABRAOMAS.** Oi, šitie berniuke! Mano krome! (*Pribėga. Pašoka aukštyn*) Uch! Gewalt! Au vai! Oi! Mieloji Beben... mieloji levos močia... (*Pargriauna Pundukienę už prijuostės ir nori po ja pakišti galvą. PUNDUKIENĖ neleidžia. Prijuostė perplyšta. ABRAOMAS nuplėšta puse apdengia galvą ir bėgioja kaip pamišęs. Susiduria su Joske*) Oi! Gewalt! Oi, Gewalt! Oi, Gewalt!

**BEBIENĖ.** Baisūs dalykai, baisūs dalykai! Ai, ai, ai! (*Nori bėgti į klėtelę, bet negali durų atidaryti*)

**PUNDUKIENĖ.** Jau pasaulio galas, tikras pasaulio galas! (*Bėgioja aplink, mato, kad niekas kromo nepastebi, ir įsikiša skarelę į sijono kišenę. Didelis sumišimas*)

**ANTRAS VEIKSMAS****Trečias paveikslas**

*Dinamitas krosnyje. Troba kaip pirmame paveiksle.*

*Pastaba: kad šį paveikslą galėtų vaidinti ir mažesnė scenose, kur negalima pasatyti vėliau sugriūvančios krosnies, tenka padaryti taip, kad vienoj kulisoj pastato iš publikos matomą krosnies priešakį arba taip, būk ji būtų kulisoj ir publika jos nematytų. Abiem atvejais ABRAOMAS nueina už scenos kartu su PUNDUKIENE ir puldamas vėl išbėga, kaip tik pasigirsta sprogimas. Jei galima, reikia padaryti taip, kad krosnies priešakis sugriūtų.*

*Dūdario mašina prie vieno, Saros prie kito lango. Stalas, ant kurio sugriauti įvairūs siuvėjų reikmenys. RUDIS sėdi prie mašinos ir siuva. Atsistoja ir siuvinėja du drabužio gabalus.*

**Pirma scena**

*Rudis, paskui Karlenas.*

**RUDIS** (*Dainuoja*).

Vai blūdni, blūdni tie tėvai,

Kurie tur daug sūnų!

Vai blūdni, blūdni tie tėvai,

Kurie tur daug vaikų.

Močia mane dar lopšyje

Vadino kriaučiuku.

Močia mane ir t.t.

O kai išaugau didelis...

*Įeina KARLENAS.*

**KARLENAS.** Tai kas pasidarė, kai tu išaugai?

**RUDIS.** Tada mes abudu dainavom toliau. Eikš, padėk. Pradėsime iš pradžių. (*Dainuoja*)

**KARLENAS.** Ar blūdni?.. Liūdni tie tėvai turi būti.

**RUDIS.** Ne, pas mane – blūdni! Aš tą dainą dainuoju ypatingai. Ant savo kurpalio, kaip sakoma. *(Ištraukia kišeninę knygutę ir atskleidžia)* Čia... čia ji užrašyta.

**KARLENAS** *(Skaito)*. Aha! Na tai nuo tos vietos, kur sustojai. *(Abu dainuoja ir KARLENAS, užbėgdamas pirmyn, pralenkia Rudį greitumu)*

O kai išaugau didelis,

Meistrui atidavė.

O kai ir t.t.

Štai adatomis ir prose

Kriaučiukas sužeistas.

Štai adatomis ir t.t.

**RUDIS.** Kur tu taip skubi! Juk girdi, kokia liūdna daina.

**KARLENAS.** Gerai jau, gerai. *(Abu dainuoja labai lėtai)*

Trys daktarai, trys budeliai

Prie mano lovos jau...

Trys daktarai ir t.t.

Sudievu, mylimoji, tai,

Pasauliui jau sudiev!

Sudiev ir t.t.

**KARLENAS.** Tikrai, beveik širdis plyšta – tokia liūdna gaida. Ypatingai šis posmas. *(Dainuodamas)* Lala lala lala la! Užtrauk ją tada, kai Dūdaris pradės už tavo bites tave šventinti. Gal jo širdis tada suminkštės. O gal tu jau po pirties! Parodyk žandus!

**RUDIS.** Nebijok, nesutinę!

**KARLENAS.** A, tai jau gavai?

**RUDIS.** Eik neplepėjęs! Mano meistras, kaip tikras laikrodis: jis gerai eina, bet nemuša.

**KARLENAS.** Ši kartą kažin, ar verta tuo laikrodžiu pasitikėti. Imk verčiau tą cigarą ir pataisyk savo dūšelę, kad lengviau šią audrą pakeltų.

**RUDIS.** Matau matau, kam čia dūšelę taisyti reikia.

**KARLENAS.** Ne, jau ne! Pusiaudienis jau baigiasi, o cigaras vis dar čia pat! Juk tu pažadėjai...

**RUDIS.** Palauk, gausi jau, gausi!

**KARLENAS.** Ko čia vilkinti. Ką darom, tai darom! Rūkykim dabar.

**RUDIS.** Čia gi meistras užuos.

**KARLENAS.** Žinai, dūmus leisim į krosnį.

**RUDIS.** Ak taip! Gerai... Pala, kur aš jį nukišau! *(Ieško)* Bet kad tik neužklupų!

**KARLENAS.** Tai vienas saugosim, antras rūkysim.

**RUDIS** *(Popierių atvyniodamas).* Žiūrėk, čia iš Joskės gautasis dinamitas!

**KARLENAS.** O, gana daug. *(Apčiupinėja)* Bet, rodosi, drėgna.

**RUDIS.** Reikia padžiovinti krosny. *(Įdeda paraką į krosnį)* Taip – o tau iš ašutų andelio nieko neišėjo?

**KARLENAS.** Nieko. O žinai, jei ta Pundukienė nebūtų tos mergiotės motina, aš jai to dalyko taip nedovanočiau! *(Atsistoja prie lango)*

**RUDIS** *(Nupjaudamas žirklemis cigaro galą).* O vis dėlto ta levutė tau patinka, a? *(Atsitūpia prie krosnies, užžiebia degtuką ir rūko)*

**KARLENAS.** Beveik taip jau ir yra... Kaip, ar skanu?

**RUDIS.** Fainiai!.. Man tokios mažos nelabai patinka. Aš labiau prie didžiųjų linkęs... Po velniais, kaip fain! Bet stiprus – u! *(Rūko ir dūmus leidžia į krosnį)*

**KARLENAS.** O dabar tu eikš prie lango!

**RUDIS.** Tuoju, tuoju! *(Rūko)*

**KARLENAS.** Na, duok jau, duok!

**RUDIS** *(Atsikelia ir duoda Karlenui cigarą).* Še! *(Pasilieka prie lango, kol Karlenas rūko prie krosnies)* Tik žiūrėk, neužbarstyk pelenų ant parako!

**KARLENAS.** Nebijok!

**RUDIS.** Aleksis ateina!

**KARLENAS.** Fu tu! Jau vieną kartą smuklėj už papirosą... *(Nori mesti cigarą krosnin)*

**RUDIS.** Kur meti krosnin! Ar pasiutai!

**KARLENAS.** Vaje! *(Atšoka)* Visai užmiršau.

*Jeina ELINA.*

### Antra scena

*Karlenas, Rudis, Elina.*

**KARLENAS** *(Nuleisdamas cigarą pašoniui).* Ar Aleksis ateina?

**ELINA.** Jis sustojo ir kalbasi su šeimininke.

**KARLENAS.** Aha! *(Eina į kairiąsias duris)*

**RUDIS.** Bet tiktai pusę, Karli!

**KARLENAS.** Gerai, nebijok! *(Išeina)*

### Trečia scena

*Rudis, Elina.*

**ELINA.** Kaip sekasi, Rudi?

**RUDIS.** Vestuvių rūbas dar nesukirptas. Štai. *(Rodo j sukarpytus medžiagos gabalus)* Čia bus jaunajam apdaras. Bet žinai, ir laimė tam Aleksiui! Tik pažiūrėk, koks minkštas ir švelnus drabužis... Elin, ar mudu irgi taip negalėtumėm apsivesti? *(Paima proga ir prikiša prie jo pašlapinęs pirštą)* Ak tu, pagans! Vėl šaltas. *(Išbėga kairėn)*

*ELINA stovi sprie stalo, pakelia išgirtosios medžiagos gabalus ir žiūri į juos, susmunka ant kėdės prie stalo ir atremia rankomis galvą, drabužio iš rankų neišleisdama. ALEKSIS įeina viduriu.*

### Ketvirta scena

*Elina, Aleksis.*

**ALEKSIS** *(Stovi valandėlę prie durų ir paskui artinasi prie stalo).* Jau ir vėl dideli galvosūkliai.

**ELINA** *(Pamesdama drabužį).* Visai ne.

**ALEKSIS.** Nesislėpk! Aš jau pamačiau tą ašarėlę ant tavo veido.

**ELINA** *(Skubiai nusišluostydama veidą).* Meluoj! *(Nusisuka)*

**ALEKSIS** *(Žiūri į ją akimirka, paskui galvą nulenkęs pereina sceną ir atsisėda Saros kėdėj. Krapštosi apie siuvamąją mašiną)* O žinai, Elina, ir man nelabai linksma. *(Pauzė)* Vis kažkokios mintys galvoj sukasi... tokios... kad galėtum kur pabėgti. *(Pauzė)* Juo arčiau toji diena, juo keisčiau darosi širdy... Visai nežinau, kas bus, kas nebus.

**ELINA.** Tu kalbi... taip... lyg kas tave būtų privertęs.

**ALEKSIS.** Versti tai niekas neverčia.

**ELINA.** Tai ko gi... Ko čia tau sielvartauti?

**ALEKSIS.** Elin... ar tu kartais irgi be prievartos nepadarei tokių dalykų, dėl kurių paskui tenka gailėtis?

**ELINA.** Aleksi, kodėl tu su manim taip kalbi!

**ALEKSIS.** Aš pats nežinau. Aš taip jaučiuos, lyg turėčiau ieškoti pagalbos. Elin, aš bijau tos... Joninių dienos...

**ELINA.** Aleksi, kodėl tu su manim taip kalbi!

**ALEKSIS** (*Galvą suspaudęs rankomis*). Ak, aš norėčiau iš pasaulio išnykti. (*Pauzė*)

**ELINA** (*Ašaromis drebančiu balsu*). Netiesa, Aleksi. Tu pats visa pradėjai, pats turi ir baigti. Dabar jau nieko nebepadarysi.

**ALEKSIS**. Žinau tai, žinau. Dabar viskas jau per vėlu ir nieko nebegražinsi. Ak, kas mane vedė į tą miestelį?!

**ELINA**. Kaip gi visa tai įvyko?

**ALEKSIS**. Aš ir pats nežinau... Visą kelią ji buvo tokia meili, kaip saulutė. Miestely įėjome į tokį mažą kambarėlį ir valgėm pietus. Ji užsakė vyno butelį: gėrėm, gėrėm.... sėdėjom ant kanapos, gėrėm ir juokėmės. Paskui dar vieną butelį... ir tada staiga ji man patiko ir aš ištariau tuos neatsargiuosius žodžius. (*Pauzė*)

**ELINA** (*Tyliai*). Taip. Bet dabar jau per vėlu atgailauti. Dabar turi baigti ką pradėjęs. Juk nėra ji nei bloga, nei nedaili. Susigyvensit. (*DŪDARIS įeina viduriu*) Silmačiuose nebus sunku susigyventi.

**ALEKSIS**. Nebus?

### Penkta scena

*Aleksis, Elina ir Dūdaris.*

*ALEKSIS ir ELINA sumišę.*

*DŪDARIS žvilgtelėjęs akimirka į vieną ir į kitą, atsisėda prie savo mašinos.*

*ELINA išeina kairėn.*

### Šešta scena

*Aleksis, Dūdaris.*

**DŪDARIS**. Už klėtėlės tarp alyvų ir jazminų yra graži vietelė. Ten taip malonu išsitiesti ant žolės ir patinginiauti valandėlę.

**ALEKSIS**. Tikrai. (*Nervingai sukinėjasi aplink drabužį*)

**DŪDARIS**. Jaunosios obelaitės gražiai prigijusios. Ar šį pavasarį sodintos?

**ALEKSIS**. Taip...

**DŪDARIS**. (*Po valandėlės*) Graži medžiaga. Bus puikus drabužis.

**ALEKSIS**. Turbūt...

**DŪDARIS** (*Atsistojęs ir triūsdamas aplink stalą*). Sakyk, Aleksi, ar toji Elina rūstauja, ar nuliūdusi, kad ji tokia tyli pasidariusi?



**ALEKSIS.** Ką aš galiu žinoti?

**DŪDARIS.** Juk tu dabar su ja kalbėjais.

**ALEKSIS.** Bet ne apie tokius dalykus.

**DŪDARIS.** Taip. *(Maža pauzė)* Tai siūsim liemenę su dideliu iškirpimu priešaky?

**ALEKSIS.** Ne. Iki pat viršaus uždara. Kad tik kaklaraištis būtų matyti.

**DŪDARIS.** Kodėl gi taip?

*Jeina ANTANINA.*

### Septinta scena

*Aleksis, Dūdaris, Antanina.*

**ANTANINA.** Siuvėja manęs ieško?

**DŪDARIS.** Jos pačios reikia ieškoti. Mačiau ją prie šulinio, kur Joskė girdo savo arklį.

**ANTANINA.** Tegul jie sau pasikalba... Ar kirpsit jaunajam švarką?

**DŪDARIS.** Reiks jau pradėt. Tai pasiliekam prie uždaros liemenės, Aleksi?

**ANTANINA.** Ką? Uždara liemenė vestuvių švarkui? Kodėl gi taip? Kaip tai atrodys? Ne, iškirpk priešaky giliai, Dūdar. Aš visa būsiu balta kaip snieguolė, o jis nori būti tamsus, kaip laidotuvėse. Ne, taip negalima.

**ALEKSIS.** Na, daryk iškirpimą. *(Eina vidurinių durų link)*

**ANTANINA.** Kur tu eini?

**ALEKSIS.** Aš... aš turiu padėti Pundukui suguldyti alaus statines. *(Išeina)*

### Aštunta scena

*Dūdaris, Antanina.*

**DŪDARIS.** Man atrodo, kad geriau būtų tą liemenę siūti su uždaru priešakiu.

**ANTANINA.** Kodėl taip manai?

**DŪDARIS.** Todėl, kad Aleksio džiaugsmas neatrodo taip didelis.

**ANTANINA** *(Pusiau suirzusi).* A! *(Džiugiai)* Dūdar, Dūdar, tik nepradėk Aleksio apkalbinėti?

**DŪDARIS** *(Mandagiai).* Saugok Viešpatie! Bet ar galit ranką ant širdies padėjusi pasakyti, kad jis laimingas?

**ANTANINA.** Kodėl gi ne? Tiesa, jis nepareiškia savo laimės taip, na, taip jausmingai, kaip aš. Vyrams tai ir nepritinka. Bet jis laimingas, aš tai žinau.

**DŪDARIS.** Jei jau žinot, tai gerai.

**ANTANINA.** Klausyk, Dūdar, jūs kalbate taip, lyg jus įžeistų, kad aš imu tą Aleksį. Bet nereikėtų tau pavydėti. Aš per tuos aštuonerius metus Silmačiuose ne taip jau laiminga buvau, kaip atrodydavau. Ak, su tokiu senu vyru, koks jis buvo, didelis vargas... Tada viskas taip keistai sutapo. Tu sužalojai savo koją. Vis tarė, kad reikės ją nupjauti. Motina barė, kad aš po tos nelaimės vis dar apie tave kalbėdavau. O kai atėjo Silmačis, jis man tiek kalbėjo, tiek įtikinėjo, kad ir aš... Žinoma, tai nebuvo vien tik jos noras, bet ir mano. Susigundžiau proga tapti didele ūkininke. Taip aš tave ir palikau. Bet tiesa: ne vieną kartą tekdavo dėl to karčiai verkti.

Nr. 11

*Antaninos daina*

Argi visą amžių liūsti,

Ar kentėti vis,

Kad saulutėj suspindėjo

Baltas debesis.

Argi visą amžių liūsti,

Ar kentėti vis,

Kai vėl nuo nelaukto vėjo

Dingo debesys.

Mirkšnį buvo ir praėjo

Meilė kaip audra,

Vos krūtinę palytėjo

Ir jau nebėra.

Meilė – paslaptis, kaip sapnas

Buityje žmogaus.

Nei matuot nei išbandyti

Paslapčių dangaus.

Degusi širdis nustojo,

Meilė ges tuojau.

Vos krūtinė suliepsnojo

Ir užgeso jau.

*DŪDARIS neramiai glosto kojūgalį.*

**ANTANINA.** Matai, aš tai dar ir norėjau tau papasakoti... Bet dabar jau viskas pergyventa. Dabar su mylimu vyru kelsiu vestuves ir... *(Šeimyniškai)* Tu, mielas Dūdar, nepavydėk man ir nerūstauk už tai.

**DŪDARIS** *(Žiūrėdamas į Antaniną).* Netektų stebėtis, jei aš tai daryčiau. Bet nėra taip. Aš visas savo viltis surišau į pundelį ir padėjau į patį dėžės dugną. Tegul jos ten ramiai sutrūnyja. Bet aš labai norėčiau matyti tave laimingą. Su pirmuoju vyru nusivylei. Lai dabar laimė ateina su antruoju. Tai mano noras ir užtat aš kalbu. Aš bijojau, kad Aleksis tiktai dėl turto... Bet jei tu žinai, kad taip nėra, tai viskas gerai.

**ANTANINA** *(Padėdama jam ranką ant peties).* Tu esi mano geras geras draugas, Dūdar. Tikrai, aš nesu tau tokia geras, kaip tu man. *(Išeina)*

### Devinta scena

*Dūdaris, paskui Rudis.*

**DŪDARIS** *(Padeda kreida žymėti sukirpimo linijas ant drabužio. Sustoja, vėl žymi, padeda kreidą. Atsisėda. Apkabina abiem rankom stalo kampą, atsiremia į jį, lyg norėdamas stalą nustumti. Atlošia galvą atgal. Vos girdimai) A! (Braukia ranka per kaktą ir plaukus. RUDIS įeina su prosu)*

**DŪDARIS** *(Vėl pradėjęs braižyti).* Kaip atrodo, Rudi, tu savo galvelę dalimis užmiršti. Pavyzdžiui, pasakyk man, koks penktas Dievo įsakymas?

**RUDIS.** Ne... ne... neužmušk!

**DŪDARIS.** Teisingai. Neužmušk! Šilmačių bičių. O ką tu darai?

**RUDIS** *(Silpnai).* Vieną kitą gal ir užmušiau.

**DŪDARIS.** O kam tai buvo reikalinga?

*RUDIS tyli.*

**DŪDARIS** *(Valandėlę į Rudį žiūrėjęs).* Mažasis Rudyti, kurs negali be medučio gyventi! *(Juokiasi)* Na, eikš, eikš arčiau!

**RUDIS** *(Maldaujančiai).* Meistre! Ponas meistre!

**DŪDARIS.** Čionai, čionai... eikš!.. Taip... arčiau, duokš ausį. Arčiau, arčiau!

**RUDIS.** Tik ne stipriai, meistre!

**DŪDARIS.** Ne, visai tyliai. *(Tyliai Rudžiui į ausį)* Gėdykis ir nedaryk taip daugiau!.. Girdėjai?

**RUDIS.** Girdėjau!

**DŪDARIS.** Supratai?

**RUDIS.** Už visą šimtą rublių jau tokio skandalo nebepadaryčiau!

**DŪDARIS.** Gerai – aš patikėsiu! O dabar eik ir atnešk mano centimetrinį matelį. Pakabink jį ant alyvų šakos... Bet pala... Aš pats... Žiūrėk, kad laidynė neužgestų. (*Išėina viduriu*)

**RUDIS** (*Giliai atsidūsta, lyg našta numetęs*). U-pa! (*Pradedą lyginti ir dainuoja*)

Nr. 9

Pasikinkęs savo prosą  
 Antpirščiuko vežiman,  
 Adatą paėmęs drožiu  
 Sau žmonelės paieškot.  
 Stebis kaimo mergužėlės –  
 Dega žemėje žolė!  
 Tai ten mano bernužėlis,  
 Šimtą mylių bėgikas.  
 „Ai, baltoji tu dienele,  
 tai smagumas bernužėlio?  
 Imk, ponuli, kurią nori,  
 Nors ir pačią jauniausią!“  
 „Palauk, palauk, motinėle,  
 Leisk dukrelių pažiūrėt,  
 Leisk man jų dorybėlę  
 Uolektėlių išmatuot!“

*Jėina SARA ir atsisėda prie savo mašinos.*

### Dešimta scena

*Sara, Rudis.*

**RUDIS.** Sakyk, mamzelyt, ar pažįstat tokį žydą, kurs savo prekių negirtų?

**SARA.** Aš nesu jums jokia mamzelyt.

**RUDIS.** O kaip man jus vadinti? Panele freilen? O kur tada jūs dvaras, freilen?

**SARA.** Mano vardas yra Sara Goldbaum. Vadinkit mane vardu.

**RUDIS.** O ką Joskė pasakys, jei aš taip draugiškai jus vadinsiu! Gali dar dvikova uolektimis išėiti.

**SARA** (*Nekantriai*). Mano pavardė Goldbaum.

**RUDIS.** Goldbaum... „Klausyk, Goldbaum“... Tai skamba lyg su berniuku kalbėtum. Tai ne pagal lietuvišką liežuvį.

**SARA.** Nu tai visai nereike laužyti liežuve ir visai nekalbėte.

**RUDIS.** Ar nebus nuobodu, jei mes čia sėdėsime kaip du medžio stabai?

**SARA.** O man tai geriau patiks.

**RUDIS.** Aha – todėl, kad aš jums tokius sunkius klausimus užduodu. Ar pažįstat žydą, kuris savo prekių negirtų?

**SARA.** Ne, toks dar nėra gimęs.

**RUDIS.** O kada jis gims?

**SARA.** Tada, kai kriaučė gizele neturės toke didelė burne, kada jis bloge preke su liežuve negalės paverste į gera preke! (*Atsikelia, išeina*)

**RUDIS.** (*Žiūrėdamas įkandin*). Žiūrėk, koks liežuvėlis!

*PUNDUKIENĖ įeina iš kairės.*

### **Vienuolikta scena**

*Rudis, Pundukienė.*

**PUNDUKIENĖ.** Štai nupirkau sau ir mergiotei dvi skareles. Klausyk, Rudyti! Tu kaip žentas, būk geras ir apžiūrėk jas.

**RUDIS.** Jei duosi pora pirštinių kaip uošvė, tai apžiūrėsiu.

**PUNDUKIENĖ.** Koks tu brangus siuvėjas!

**RUDIS.** Kaip visi geri meistrai.

**PUNDUKIENĖ.** Taip taip. (*Kilnoja siuvas medžiagos gabalus ir glosto ant stalo gulintį vilnonį ritinį*) Nieko sau. (*Sukosti*) Klausyk, Rudyti, galėtum gi mano seniui pietų liuoslaikiu kokią liemenę vestuvėms sumeistruoti!

**RUDIS.** Duokš medžiagos!

**PUNDUKIENĖ.** Medžiagos? Štai jos visas kalnas.

**RUDIS.** Na! Iš jos reiks kirpti Aleksiui.

**PUNDUKIENĖ.** Klausyk, ta pačia proga: tik šnikšt-šnakšt ir bus liemenė... iš tų nuokarpėlių... žiūrėk, kiek čia jos! O aš nė uolektėlės neturiu! Žiurkės pernai avims visą vilną nuvarė... Tikrai galėtum! Nepasigailėčiau ir pora pirštinių. Minkštučių, margai raštuotų.

**RUDIS** (*Pabando ranka, ar prosas dar karštas. Paslaptinai*). Ar žinai ką, Pundukien?

**PUNDUKIENĖ.** Na, ką?

**RUDIS** (*Prosq pakeldamas*). Prikisk prie jos savo liežuvj! Pamatysi Rygą!

**PUNDUKIENĖ** (*Nusivylusi, piktai*). Eik tu, komediante, eik! O aš girdėjau, kad tu toks padorus berniokas esąs...

**RUDIS**. Dabar tai man savo dukters nebeduosi!

*ABRAOMAS jeina viduriu su apvyniota galva. PUNDUKIENĖ paslepia skareles. RUDIS atsisėda prie mašinos ir šypsosi.*

### Dvylikta scena

*Rudis, Pundukienė, Abraomas.*

**RUDIS**. Eik čionai, Abraomai. Mes čia kaip tik ginčijamės dėl skarelių, kurias tu šiandien Pundukienei pardavei.

**ABRAOMAS**. Aš? Skarele? Šiandien... Kur šite skarele yra?

**RUDIS**. Pundukienės kišenėj.

**PUNDUKIENĖ**. Ko jis čia apgaudinėja?

**RUDIS**. Visai neapgaudinėja, Abraomai.

**PUNDUKIENĖ**. Aš jas iš Joskės pirkau.

**ABRAOMAS**. Meluoj! Joske sake, jis nieko nepardavė. Tu man šite skarele per šite lerne pavoge.

**PUNDUKIENĖ**. Vaje, pagans! Tu girdi, Rudi!

**RUDIS** (*Staiga ima tarškinti mašina*). Aš nieko negirdžiu, aš siuvu! (*Sulaiko mašiną, paima prosq, eina durų link*) Na, ar Tuomulienės kerėjimai ką pagelbėjo, Abraomai?

**ABRAOMAS**. Ko pagelbėjo! Tu pažiūrėk! Galve kaip kubile! Oi, Rude, Rude, aš tave (*Grasina pirštu*), aš tave...

**RUDIS**. Ar tai aš kaltas? Reikėjo tau daugiau poterių kalbėti ir mažiau česnako valgyti, tos bitės nebūtų tavęs taip puolusios. (*Pasišalina*)

### Trylikta scena

*Abraomas, Pundukienė.*

**ABRAOMAS**. Nu, kur yra šite skarele?

**PUNDUKIENĖ**. Žiūrėk tik, žiūrėk! Ar ta? (*Rodo batisto skarelę*) Ją gavau iš Joskės už ašutus.

**ABRAOMAS**. Už ašutus! Meluoj! Kur tu galėje gaute ašute? O šite kite skarele?

**PUNDUKIENĖ.** Nėra jokios kitos.

**ABRAOMAS.** Aš pasakyse šeimininke! Aš eise pas uriadnike!

**PUNDUKIENĖ.** Še jau, še! Ryk savo skareles! (*Numeta ant stalo*) Aš taip sau paėmiau.

**ABRAOMAS.** O taip sau nupirkte negalėje! Fui, koke negražume už pore kapeike! Tu esi vene nešvare motke, Punduken!

**PUNDUKIENĖ.** Ir man pačiai kaip ir nemalonu. Aš negerai padariau. Bet ar tu dėl tų dviejų skarelių ubagais išeitum! Tik niekam nepasakok, Abraomai. Aš tau už tai kai ką išbursiu.

**ABRAOMAS.** Aš žinau: tu man išburse, ką dar esi pavoguse.

**PUNDUKIENĖ.** Eik jau. O ar tu žinai, kad tavo Joskė jau su viena pana susižiedavęs? Čia toji siuvėja – su ja jie bučiuojasi.

**ABRAOMAS.** Tai netiesa.

**PUNDUKIENĖ.** Kad net visas kiemas čiauškėjo!

**ABRAOMAS.** Tu meluoji, Punduken! Tai netiesa!

**PUNDUKIENĖ.** Kam čia mums ginčytis! Jei paliksi man šitą skarelę, kaip nupirktą, aš tau parodysiu, ką Joskė darė su ta siuvėja.

**ABRAOMAS.** Še, tu šite skarele esi nusipirkusi. (*Numeta jai skarelę*)

**PUNDUKIENĖ.** Ačiū, ačiū... (*Paslepia skarelę*) Siuvėja tuoj ateis siūti. Aš tada siuvėjus išviliosiu laukan, o tavo sūnų pakviesiu į vidų. Tada galėsi juos pamatyti.

**ABRAOMAS.** Bet jie nebus toke kvaile, kad bučiuosis prie mane ake!

**PUNDUKIENĖ.** Bus tokie kvaili, nebijok! Reikia tik tau pasislėpti. Pasilipk tu ant tos krosnies. Aš tave kuo nors uždengsiu. Ir tu galėsi viską puikiai matyti.

**ABRAOMAS** (*Žiūri į krosnij*). Hm – šite štuکه galėtum padaryte.

**PUNDUKIENĖ.** Na, tai rioglinkis ant krosnies! (*Išeina laukan į kairę*)

**ABRAOMAS** (*Stenėdamas lipa aukštyn*). O, Joske, Joske, Joske... ach... ach... ach...

**PUNDUKIENĖ** (*Eina ir pakabina antklodę ant kartelės, kuri dviejose kilpose kaba virš krosnies*). Šitaip. O dabar aš eisiu pažiūrėti, kur jie yra. (*Išeina viduriu. Maža pauzė*)

**ABRAOMAS** (*Už antklodės*). Och! Ai! (*Iškiša galvą ir pažiūri į kambarį. Greitai ją paslepia. Įeina BEBIENĖ*)

## Keturiolikta scena

*Abraomas, Bebienė, , vėliau Rudis, Karlenas, Joskė, Pundukienė, Antanina, Sara.*

*BEBIENĖ* apsidairo aplink, paskui prieina prie krosnies, ištraukia iš kišenės pypkę, paima ją į burną, nusilenkia, uždega degtuką ir bando pypkę užsirūkyti. Tai nesiseka, įžiebia antrą, trečią degtuką, ir visus meta prieš krosnį ant žemės. Pagaliau pypkę įsidega. Čia atsidaro durys ir RUDIS su KARLENU įeina viduriu. BEBIENĖ išsigąsta ir puola su pypke prie šono į kairiąsias duris. Jos atsidaro ir PUNDUKIENĖ stumia į vidų Joskė. BEBIENĖ bėga į dešiniąją pusę, bando įkišti pypkę į kišenę, tai nepasiseka. Iš dešinės įeina ANTANINA. BEBIENĖ atsitraukia prie krosnies ir įmeta pypkę į krosnį. Baisus sprogimas, dūmai ir liepsna, krosnis sugriūva ir ABRAOMAS nukrinta ant žemės.

**VISI** (*Vienas po kito*). O dieve! Tėve!.. Viešpatie!.. Dievuliau brangus!..

**ABRAOMAS** (*Suklykia ir akimirką guli be sąmonės. Atsikelia stenėdamas*). E... e... e... Dabar aš prapuole! (*Šaukdamas*) Ai! Oi! Gewalt! Aš dege, aš dege, aš dege!

**JOSKĖ**. Du brenst nicht, du brenst nicht, Tatte! Still! Sei still! (*Nori jį pagauti*)

**ANTANINA**. Dėl Dievo meilės! Kas čia tokio! Abraomai, ko jūs ten lipot ant krosnies?..

**ABRAOMAS**. Aš ten palipe... Aš ten norėje matyte Joske...

**ANTANINA**. Joskė – nuo krosnies?

**ABRAOMAS**. Ak, neklauskit – gesinkit mane gaisre, oi, man nugara dege!

**BEBIENĖ**. O die, o die, o die!

**JOSKĖ**. Tu nedege! Still, still! (*Pagauna jį*)

**ABRAOMAS**. Pilk ant mane vandene... kibire... prie šuline... prie šuline... (*Išsitraukia iš Joskės rankų, išbėga viduriu*)

**ANTANINA**. Berniokai! Vykitės jį! Sulaikykite!

## UŽDANGA

Nr. 14

*Aucės daina*

Ai, vaikuti, aijaja,

Ai, mažyti, aijaja,

Mano saulė vakaruos,

Aijaja, aijaja,



Tavo diena aušta vos,  
Pirma saulė virš galvos,  
Aijaja, aijaja.

### Ketvirtas paveikslas

#### Laimė pirtelėj

*Silmačių pirtelė. Lova su lopšiu.*

#### Pirma scena

*Aucė, Tuomulienė.*

*AUCĖ sėdi ant lovos ir supa kūdikį.*

**TUOMULIENĖ** (*Duryse*). Nieko nematyt. Nei dūmų, nei ugnies. Turbūt kas šovė.

**AUCĖ**. Bet tas trenksmas buvo per daug smarkus. Visa pirtelė susiūbavo.

**TUOMULIENĖ**. Pičukas ateina!

**AUCĖ**. Paklausysim, ką jis papasakos.

**TUOMULIENĖ**. Gal kas netoliese akmenis sprogdina.

**AUCĖ**. Tuoj sužinosim.

*PIČUKAS greitai įeina.*

#### Antra scena

*Aucė, Tuomulienė, Pičukas.*

**PIČUKAS** (*Labai susijaudinęs*). Na, ką mažytis? Ar neišsigando labai?

**TUOMULIENĖ**. Net nepabudo. Ir nepajudėjo.

**PIČUKAS**. Meluoja... Auce?

**AUCĖ**. Taip ir buvo, tikrai. O kas ten įvyko?

**PIČUKAS**. Ak, jūs man tik nenorit sakyti. Kur jis neišsigęs! Toks triukšmas! Kad tik nesusirgtų dabar! (*Pasilenkia prie lopšio*)

**AUCĖ** (*Šypsodamasi*). Tikėk jau, tikėk, jei tau sak. O kas ten buvo? Ar šovė kas?

**PIČUKAS.** O tu pati? Ar tu neišsigandai?

**AUCĖ.** Kas čia tokio! Truputį krūptelėjau tik. Tai niekai. Ir Tuomulienė taip sako.

**TUOMULIENĖ.** Žinoma, žinoma, čia nieko blogo.

**PIČUKAS.** Ak, tas žydas, tas žydas! Tas nelemtas Abraomas.

**TUOMULIENĖ.** Kas gi su juo?

**PIČUKAS.** Su juo tai su juo! Tas Joskė nori vesti tą siuvėją. O Abraomas neleidžia. Kai jaunas nepaklausė, senis į trobos krosnį padėjo parako, pats užsiriogolino ant krosnies, įmetė degtuką į paraką ir išsprogo į orą su visa krosnim.

**TUOMULIENĖ.** Ak, tu dieve! Tai koksai! Turbūt krosnį jau visai išardė!

**AUCĖ.** O tas žydas?

**PIČUKAS.** Ir nemanyk. Sveikas kaip ridikas. Bet jaunas nubėgo daktaro. Kai atveš – kažin, ar nepakviesti ir pas mūsų berniuką?

**TUOMULIENĖ.** Kam jau čia, kam, Rudzyti, pinigų veltui daktarui į gerklę kišti. Mažytis visai nieko, ničnieko... Bet jei nori, galės šį vakarą jam paruošti vandens su žolytėmis.

**PIČUKAS.** Na gerai, gerai... Kad jį velnias, tokį žydą! Negalėjo kitur sau galo ieškoti.

**TUOMULIENĖ.** Su krosnim išlėkti į orą! Ak, ak! Kad tik kitą kartą į jaujos duobę skandintis neateitų. O kas tau pasakojo? Jis pats?

**PIČUKAS.** Kriaučiukas. Jis girdėjęs, kaip senis su sūnumi tuo reikalu švandrijosi. Rudis, mat, pusiau vokiškai supranta.

**TUOMULIENĖ.** Tai jau taip. Hm, hm. Ir pas Abraomą, mat, taip pat tėviška širdis. Nenori, kad sūnus kokią nors paimtų.

**PIČUKAS.** Reikėjo tam seniui galo. Vienintelis sūnus ir tam pačiam neleidžia vesti tos, kuri jam patinka! (*Ateina ATANINA, mažąja Tonyte už rankos vedina*)

### Trečia scena

*Aucė, Pičukas, Tuomulienė, Antanina, Tonytė.*

**ANTANINA.** Labdien jūsų namams! Auce, kaip gi sekasi? Tonytė ateina pas mažąjį berniuką, ar jis neišsigandęs? O kaip tu?

**AUCĖ.** Visai nieko, ničnieko.

**ANTANINA.** Kad tiktai kūdikiui nepakenktų. Prieš tai, kai tu jam...

**TUOMULIENĖ.** Aš jau visa tai išpasakojau, šeimininke.

**ANTANINA.** Kad man žiūrėtum gerai, Auce! Tiktai tam aš ir atbėgau.

**AUCĖ.** Neužmiršiu to, neužmiršiu!

**ANTANINA.** Duok dabar Aucei lauktuvių, Tonyt!

**TONYTĖ** (*Paduoda Aucei popierinį ryšulėlį*). Te!

**AUCĖ.** Ačiū, ačiū, Tonyt. (*Atvynioja popierių*) Vaje, kokių skanumynų! Kas tai visa suvalgys!

**ANTANINA.** Kad tik ir berniukui duotų!

**AUCĖ.** Kaipgi, kaipgi! Jis labai mėgsta saldumynus. Ar nori matyti mažiuką, Tonyt?

**TONYTĖ.** Noriu.

**ANTANINA** (*Pakelia Tonytę ir leidžia jai pažiūrėti į lopšį*). Na, kaip jis tau patinka?

**TONYTĖ.** Aš nežinau.

**AUCĖ.** Va, kokio jo maža maža nosytė ir tokia pat burnelė. Ar tu nenorėtumei tokio mažyčio broliuko? Norėtum?

**TONYTĖ.** Norėčiau.

**ANTANINA.** Tonytė norėtų mažytį truputį pasupti. (*Nuleidžia vaiką ant žemės*) Tu supsi, o aš dainuosiu. Va šitaip... (*Padedą supti ją ir dainuoja*)

Į kalnelį mėnulėlis, aija, žu-u,

Ripu rapu įropojo, žužu.

Mėnuli, baltrūbeli,

Neiki į mūsų langelį.

Į upelį pakalnėj

Eiki, eiki pamažu.

Stovi ten dvi našlaitėlės,

Jų akutės – žvaigždutėlės.

Sėskit į valtelę –

Mėnulis pavežios,

Mėnulis pavežios

Už sidabrinės sijos.

*N.B. Vaidinant patartina dainuoti tik pirmuosius tris posmus.*

*Kol ANTANINA dainuoja, AUCĖ valgo atneštuosius saldumynus ir paslapčiomis vieną kitą įkiša ir Pičukui.*

**ANTANINA.** Ar jau užteko? Dabar vaikutis turbūt užmigo. Tegu sau miega... Gal tau ko reikia, Auce? Gal širdis trokšta kokių gardumynų?

**AUCĖ.** Ačiū ačiū. Man ir taip visko pakanka. Jūs per daug manimi rūpinatės. Šįryt jau sesuo buvo aplankyti. Ten ant stalo dar visas pundas tebėra. Pala... *(Eina prie pundo, išima du ragaišius ir duoda juos Tonytei)* Te, čia tave mažasis berniukas vaišina.

**ANTANINA.** Pakaks jau ir vieno!

**AUCĖ.** Tegū bus abudu. Geras ragaišis, su uogomis ir gerai išrūgęs.

**ANTANINA** *(Į vaiką).* O ką tu sakysi?

**TONYTĖ.** Ačiū.

**ANTANINA.** Taip. Dabar jau pasisvečiavom, prisivaišinom. Duok Aucei ranką... Taip. Ir žiūrėk, kad nesusargdintumei mažojo, Auce! *(Išeina su Tonyte)*

### Ketvirta scena

*Aucė, pičukas, Tuomulienė.*

**PIČUKAS.** O, tai žmogus!.. Pati taip daug reikalų turi, bet apie viską atsimena. Tik žiūrėk, kad tu neužmirštum, Auce!

**AUCĖ** *(Juokdamasi).* Na jau, dabar jis turės naujo rūpesčio. *(Meilindamasi perbraukia ranka per jo plaukus, įkiša jam į burną saldainį)* Užsičiaupk!

**TUOMULIENĖ.** Tegū jau, tegū. Visi tie jaunuoliai tokie. Kai susilauksit antrojo, trečiojo, tai bus jau kitaip.

*Įeina BEBIENĖ.*

### Penkta scena

*Aucė, Pičukas, Tuomulienė, Bebienė.*

**BEBIENĖ.** Vai die! Vai die! Ai, ai!

**TUOMULIENĖ.** Vaje, vaje, kas gi tau atsitiko?

**BEBIENĖ.** Ak, koks baisumėlis... Tas žydas... Vos tik ant manęs neužgriuvo. *(Atsisėda)* Prieinu prie krosnies mat, kaip ir dūmai ten kokie pasidarė. Tik staiga: blykšt! Ir aš vos ne keberiokšt aukštyn kojomis! Būk gera, Tuomulių močia... Man tą skruostą... Čia... Duria kaip su iešmu... Gal užkalbėsi tą skruostą.

**TUOMULIENĖ.** Kodėl ne, kodėl ne! pamatysi, kaip atsileis.

**BEBIENĖ.** Aš jau žinau, žinau – tu didelė burtininkė.

**TUOMULIENĖ** (*Prieina prie Bebienės ir apžiūri jos skruostą*). Taip, čia tikrai toks... toks... Bet... eik, Pičukas, atnešk iš daubės šulinio vandens. Pirties šuliny per šiurkštus. Tokiame vaiko negalima maudyti.

**PIČUKAS**. Tuoju. (*Išeina*)

### Šešta scena

*Aucė, Bebienė, Tuomulienė.*

**TUOMULIENĖ**. Vyrams nėra ko stypsoti ten, kur moteriški reikalai atliekami. O dabar... (*Suima Bebienės galva ir spaudo ją kelis kartus, pridėdama rankas prie kaktos, prie smilkinio*) Į rytus, į vakarus, į klaikiąją šiaurę. Juodas varnas jūra skrenda, varną seka skrajūnėlis. Miela Laime, Laimužėle, imki šluotą ir atšluok į krantužėlį. Tegų Bebų močia... (*Tyliai, save pertraukdama*) Kuo tu vardu?

**BEBIENĖ** (*Iškilmingai*). Magdė.

**TUOMULIENĖ** (*Užkalbėdama*). Tegul Magdė sveika lieka. Apynėli, stiepūnėli, apynėli garbuonėli, tu, kurs Magdei ligą kėlei, pasilik ramus ir vėlei... Taip, dabar vaikščiok sveika.

**BEBIENĖ**. Ačiū, ačiū... Matai, lyg tuoj ir geriau pasidarė.

**TUOMULIENĖ**. Vakarop dar užkalbėsiu.

**BEBIENĖ**. Gerai, gerai.

*Įeina ELINA.*

### Septinta scena

*Aucė, Bebienė, Tuomulienė, Elina.*

**ELINA**. Bebiene, jie tavęs ieško. Surado krosny tavo senio pypkės galą ir dabar taria.

**BEBIENĖ**. Ką jie taria? Aš norėjau ištraukti iš krosnies tą degtą, kurį tas žydas prie to parako prikišo. Pypkės kotu bandžiau ištraukti.

**ELINA**. Vai eik ir išaiškink, kaip ten iš tikro buvo. Kitaip visą kaltę tau suvers.

**BEBIENĖ**. Tai žmonės! (*Skubiai išeina*)

**ELINA**. Tavęs viena moteris laukia, Tuomulienė. Atnešė kūdikį išmaudyti. Klausė, gal čia ateiti.

**TUOMULIENĖ**. Ne, ne. Dar ligą užkrės... Aš ten pat šeimos troboj tą vandenį... (*Išeina*)

**Aštunta scena**

*Aucė, Elina.*

**ELINA.** Kaip tau sekasi, Auce?

**AUCĖ.** Gerai, mieloji, jau gerai.

**ELINA** (*Atsisėda*). Ak, mieloji, kad ir aš galėčiau taip pasakyti!

**AUCĖ.** Ko gi tau sielotis?

**ELINA.** Ak!

**AUCĖ.** Kas tokio, kas?

**ELINA.** Bene tu nežinai. Širdis tokia, kaip ir ašarų pilna. Nenorėjau aš pas tave ateiti. Bet pagalvoju, reikia gi su kuo žodelį pakalbėti, gal atslūgs.

**AUCĖ.** Taip, tenka viską iškentėti. Sunku tai, labai sunku.

**ELINA.** Ak kad bent galėčiau tau širdį atverti! Toji diena jau taip arti, jau sekantį... Aš nežinau, kaip tai pergyvensiu.

**AUCĖ** (*Ramindama*). Viskas bus gerai!

**ELINA.** Tu taip kalbi. Lengva pasakyti. Bet visa tai išgyventi, iškentėti...

**AUCĖ.** Tiesa... Man to patirti neteko. Bet galima įsivaizduoti...

**ELINA.** Ir dar kad jis nors pats būtų labai laimingas. Bet nėra.

**AUCĖ.** Nėra? Aleksis?

**ELINA.** Taip, sesut. Jis pats man prisipažino.

**AUCĖ.** Todėl jis toks susimąstęs, toks niūrus vaikščioja. Aha, tai tikrai dėl turto... To visai nemaniau!

**ELINA.** Nekaltink jo taip greitai! Dėl turto... Ne, ten dar kažko kito esama jis ne taip jau linkęs į tą turtą.

**AUCĖ.** Kas gi tada jį verčia?

**ELINA.** Daug yra priežasčių. Kartais gyvenimas taip susiraizgo. Kaip ir gijos kuodelis. Suki, suki. Viskas gerai. Tik staiga paims ir užsikerta. Patrauki, paknibini, vienas du ir nepamatai, kaip iš gijelės jau mazgų mazgai. Ar tu čia kalta? Ar tu taip norėjai?

**AUCĖ.** Tikrai, kartais taip pasitaiko.

*RUDIS pradeda dainuoti.*

**ELINA.** O ką dabar bepadaryti?

**AUCĖ.** Ką gi dabar? Tik dvi dienos iki vestuvių beliko. Tegu sau vyksta, kas turi įvykti.

**ELINA.** Taip, tai vyksta... (*Pradedama smarkiai verkšlenti*)

**AUCĖ** (*Labai švelniai*). Ak, neverk! Negalima dar sakyti, kad jis būtų tavo ašarų vertas.

**ELINA.** Kad jis blogiausias pasauly žmogus būtų! (*Verkia*)

Nr. 16

**RUDIS** (*Dainuoja lauke*).

Ai, mergižėlės, ai lelijėlės,

Kur rausvas rožes skynėt,

Kur vainikėlj pynėt?..

*Jeina ELINA, giliai nusilenkia ant lopšio.*

### Devinta scena

*Aucė, Elina, Rudis.*

**RUDIS.** Ai, mergužėlės, ai, lelijėlės, ar jūs tą ragaišių krūvą norite be manęs suvalgyti?

**AUCĖ.** Nejaugi užuodei, kad pas mane ragaišių esama?

**RUDIS.** Kaipgi būčiau į tavo namus kelią suradęs? Aš ir dar kai ką užuodžiau. (*Dairosi aplink*) Čia kažkur turi būti pilnas butelis...

**AUCĖ.** Na, eikš čionai! (*Duoda jam ragaišį*) Štai tau už gerą uoslę! Elin, ir tu paragauk!

**ELINA.** Ačiū.

**AUCĖ** (*Į Rudį*). Ar turi peilį buteliui atkimšti?

**RUDIS.** Kaip gi be peilio! (*Ištraukia iš kišenės peilį ir atkemša Aucės paduotąjį butelį*)

**AUCĖ.** Kur tas mano stikliukas dingo! (*Ieško*)

**RUDIS** (*Tuo tarpu kanda ragaišį ir valgo. Pribėga prie langelio ir atidaro jį*). Karle! Karlo! Neik čionai, neik, Aucė nieko neturi, nei uogų, nei ragaičio, ničnieko!

**AUCĖ.** Ša! Tyliau! Dar vaiką pažadinsi! (*ELINA pajudina lopšį. Jeina KARLENAS*)

### Dešimta scena

*Aucė, Elina, Rudis, Karlenas.*

**KARLENAS.** Kas girdėt?

**AUCĖ** (*Įpila vyno*). Še, Rudi... Karlen! Imk ragaišio!

**KARLENAS.** Dėkui, dėkui! (*Ima*)

**RUDIS** (*Stiklinę iškeldamas*). Na, tai: tegu išauga didelis ir galingas kaip ąžuolas ir pasidaro tokiu pat geru kriaučiu, kaip mano meistras!

**AUCĖ.** Vaje, kokie linkėjimai! Kriaučiu – siuvėju! Ne ne, čia tai nesutinku!

**RUDIS.** Kodėl? Ar aš nebūsiu šaunus vyras! Žiūrėkit, kaip aš dabar jau atrodau, kai atstatau krūtinę! O siuvėjo amatas tikriausias pasauly. Nevalgiusių, negėrusių tau tenka sutikti? O sakyk, ar teko kada nuo nuogišiaus į krūmus bėgti?

**AUCĖ.** Vis tiek. Bet pas siuvėją jo neatiduosiu.

**KARLENAS** (*Tuo tarpu stiklinę paėmęs*). Na, tuomet linkėsime jam būti generolu ir užkariauti dešimtį turkų miestų!

**AUCĖ.** Tai jau geriau! (*Įpila ir paduoda stiklinę Elinai*) Reikėjo tau pirmiausia įpilti.

**ELINA.** Nieko, nieko. (*Nugeria truputį*) Į tavo laimę! (*Įeina Pičukas*)

#### Vienuolikta scena

*Aucė, Elina, Rudis, Karlenas, Pičukas.*

**PIČUKAS.** Rudi, Dūdaris laidininko ieško!

**RUDIS.** Aha!

**ELINA.** Ir aš turiu eiti.

**KARLENAS.** O man seniai jau laikas. (*Išeina*)

**RUDIS.** Mes dabar gėrėm į tavo įpėdinio laimę, Pičuk!

**PIČUKAS.** Tai gerai, tai gerai!

*ELINA ir RUDIS išeina.*

#### Dvylikta scena

*Aucė, Pičukas.*

**AUCĖ.** Tegus išauga generolu ir užima dešimtį turkų miestų!

**PIČUKAS.** Kas žino, iš to berniuko gali ir didelis vyras išaugti. Jis gana smarkus savo amžiui.

**AUCĖ.** Ką tu čia! Dar tik kelių savaičių kūdikis...

**PIČUKAS.** Nepasakok man! Aš gi matau!

**AUCĖ.** Tai dar pažiūrėk ir patikrink, ar nesuklydai. O aš bėgsiu vystyklėlių paskalbti.



**PIČUKAS.** Eik, eik.

**AUCĖ** (*Eina, duryse*). Išgerk... ten yra...

**PIČUKAS.** Gerai jau, gerai... (*AUCĖ išeina. PIČUKAS paima butelį, įsipila sau į stiklinę ir išgeria laimingai šypsodamasis. Įpila kitą. Paskui staiga padeda butelį ir skuba prie lopšio pasižiūri į kūdikį, nusišypso ir atsisėda ant lovos. Supa kūdikį, pusbalsiai ir klaidingai dainuodamas*) Aija, aija, sūneli, aija, aija, mažutėli, aija, aija, aija, aija...

### Trylikta scena

*Pičukas, Aleksis.*

**PIČUKAS.** Eikš, eikš, padėk! Matai, kokių vargų vedusiam vyrui tenka! Pristato tave lyg prie pjūklo ir turi zulinti, tik zilu zilu... bus ir tau kitais metais.

**ALEKSIS.** Aš mačiau Eliną čia ateinant.

**PIČUKAS.** Buvo ir šeiminkė. Abi su Tonyte tą mano mažytį kad supė, kad supė. Ar tu nepažvelgsi į jį? Sužadėtiniai turi laimingą akį.

**ALEKSIS.** Kažin tik, ar visi. (*Atsistoja ir žiūri į lopšį*) Tai tu turi didelį tėvo džiaugsmą?

**PIČUKAS.** Ak, mielasis Aleksis... (*Griebia lyg netyčia Aleksio ranką ir spaudžia ją*) Mielas Aleksis... Tu greit pats to susilauksi. Miela žmonelė... Toks berniukas... E, eikš, išgersim vyno taurelę! (*Nusisuka nuo Aleksio, išgeria įpiltą stiklinę*) Ką tik buvau sau įpylęs. (*Įpila naują*) Taip... užkąsk ir ragaišio gabalėlį... (*Paima ragaišį ir atsisuka vėl į Aleksį*)

*ALEKSIS tuo tarpu sudribęs ant lovelės, alkūnes padėjęs ant lovelės galo, o galva nuslydusi ant rankų.*

**PIČUKAS.** O tau kas dabar?

**ALEKSIS.** Nieko, nieko... Man paskutinėmis dienomis galva tokia... tokia... aš... tą vyną... išgersim, bra, išgersim vėliau.

**PIČUKAS.** Ak, vieną taurelę.

**ALEKSIS.** Paskui, vėliau... (*Išeina smilkinius pirštais suspaudęs*)

**PIČUKAS** (*Seka jį žvilgsniu, paskui prieina prie lango ir šaukia*). Auce!

**AUCĖ.** Aš čia. (*Įeina*)

### Keturiolikta scena

*Pičukas, Aucė.*

**AUCĖ.** Ar mažytis?

**PIČUKAS.** Ne. Išgersim tą stiklėj, kurio Aleksis neišgėrė.

**AUCĖ.** Neišgėrė?

**PIČUKAS.** Taip. Staiga pasidarė toks... toks... Jam tos vedybos dabar tik galvą ir suka. (*AUCĖ nori atsisėst*) Na, eikš pas mane... Taip. O dabar gerk. (*Prideda jai prie lūpų stiklinę*) O dabar aš. (*Geria*) Ir dar kartą tu, ir dar kartą aš. Taip... (*Padedą stiklinę*) Sakyk, ar tu jau apsvarstei, kaip mes tą berniuką pavadinsim?

**AUCĖ.** Kaipgi kitaip, je ne tavo vardu – Petru!

**PIČUKAS.** Petras? Tiesą sakant... man tas vardas... A, tegu būna ir Petras! Bet mes jį gerai auklėsime. Ir mokysim jį, mokysim... Iki pat gimnazijos.

**AUCĖ.** Vaje! O kurgi tu pinigų tiek gausi?..

**PIČUKAS.** Užsidirbsim! Mes tokie abu jauni... Gausim didelę algą. Aš dirbsiu kaip jautis!.. O, kiek aš dar turiu jėgų!.. Ir šykščiausiai gyvensim. Kaip du titnagai. Bet tą berniuką tai mes u... tu jam išausi tokius švelnučius marškinėlius, švelnius ir baltus, kaip ievos žiedus, o aš jam iš kviečių šiaudų nupinsiu tokią mažą skrybėlaitę... Ir jis vaikščios... Jis bus toks pat rusvas, švarus ir klusnus, kaip mažoji Tonytė. O akutės jam tik žėrės, ir visi sakys: žiūrėkit, koks dailus tas Rudryčių berniukas! Ak, o paskui... paskui...

**AUCĖ.** Eik sau, eik – tu taip kalbi... visai niekus kalbi!

**PIČUKAS.** A, tegul! Niekas manęs negirdi!.. Ak, mieloji, aš mielu noru kiekvienam geram žmogui paspausčiau ranką ir pasakyčiau: ar tu žinai, kaip aš esu laimingas? (*Lauke pradedą dainuoti*) Bet aš nedirstu. Paskaytu, kad aš sukvailėjau... Bet taip dviese... Tavo akivaizdoj... aš juk galiu... juk ir tu visa širdim... ar ne tiesa? (*Spaudžia jos ranką*)

**AUCĖ** (*Ašarotom akim*). Ko tu klausai, ko dar klausai?

**PIČUKAS.** Ak, Auce... ak tu... Koks gyvenimas! Tai gyvenimas! (*Padedą savo galvą ant jos peties.* *ANTANINA, RUDIS, KARLENAS ir vienas kitas bernas dainuoja lauke*)

Nr. 16

Ai, mergužėlės, ai, lelijėlės,

Kur rausvas rožes skynėt,

Kur vainikėlj pynėt?..

Ant žalio kapo, prie kryžiaus balto,

Ten skynėm pynėm rožes,

Ten vainikėlis vyto...

*UŽDANGA pamažu krinta.*

## TREČIAS VEIKSMAS

## Penktas paveikslas

*Silmačių sodas su alyvų ir jazminų krūmais. Vienoj pusėj klėtis, kitoj trobos durys su mažomis gonkomis.*

*Ievutė (sėdi ir pina vainiką, dainuoja), Karlenas.*

Nr. 12

Kasmet Jonytis ateina, lygo, lygo,

Aplankyt vaikučio savo, lygo, lygo!

Ar jie valgę, ar jie gėrę,

Ar jie garbina Jonytį?

**KARLENAS** (*Iškiša galvą iš už namų kampo ir meta į Ievutę gėles*). Lygo! (*Dingsta*)

**IEVUTĖ**. Kas gi čia? Štai koks!.. Mačiau jau, mačiau!

**KARLENAS** (*Pasirodydamas*). Aš ir norėjau, kad tu pamatytumei. Ar jau taip anksti bandą namon parginei?

**IEVUTĖ**. Kur čia tau anksti! Kiek čia saulės aukštumo beliko! Žalumynų vakarui visai ne anksti.

**KARLENAS**. Ar visos karvės buvo papuoštos?

**IEVUTĖ**. Ar nematei, kai namon variau?

**KARLENAS**. Aš kaip tik tuo metu buvau rūsy. O kaip su pikčiurna senmerge? Ar jos ragai vainikuoti?

**IEVUTĖ**. Žinoma!

**KARLENAS**. Kaipgi tu galėjai?

**IEVUTĖ**. Man Ernstas pagelbėjo. Jis netoliese ganė.

**KARLENAS**. A, žinai, Ievut, tas Ernstas... tas...

**IEVUTĖ**. O kas? Kuo tas Ernstas blogas?

Nr. 17

*KARLENO ir IEVUTĖS daina.*

Aš nežinau, kaip tai yra, kaip ne,

Tu lyg pasakoje ar sapne:

Vis rūpinies paukščiais ir žiedais,

Juokaiji vis žėrinčiais veidais,  
 La, la, la, la, la...  
 Jau greitai, jau greit išaugai man tu,  
 Aš jaučiu – vis būsime kartu.  
 Kad ranką šią duosi man, tu žinai,  
 Lai jungia ir riša mus amžinai.  
 La, la, la, la, la... ir t.t.  
 Širdim suprantu tai ir protu matau,  
 Kiek jausmo švelnaus aukoju tau.  
 Štai žalias šilas – lai žino jis:  
 Dviejų širdžių čia pavasaris.

**KARLENAS.** Na, tegu tas šunsnukis pasisaugo!

**IEVUTĖ.** Kodėl?

**KARLENAS.** E, ką ten... Pamatysi, kas iš jo išeis!

**IEVUTĖ.** Kažin dar kas iš tavęs išeis.

**KARLENAS.** Tvirtas ūkininkas.

**IEVUTĖ.** Pamanyk, ūkininkas! Manai, kad broliui taip pasisekė, tai ir tu tokios laimės sulauksi. Ir nesvajok!

**KARLENAS.** Pats viską užsidirbsiu. Taupysiu skatiką prie skatiko, kaip... kaip... taip, kaip tu dedi gėlelę prie gėlelės. Kam tą vainikėlj pini?

**IEVUTĖ.** Niekam.

**KARLENAS.** Duosiu tau pusę savo sūrio, kad šįvakar man tokj vainikėlj ant galvos uždėtum!

**IEVUTĖ.** Valgyk sau vienas! Aš ir taip nežinau, kur man tuos sūrius dėti! Argi ir tėvas su motina man iš savo dalies duos!

**KARLENAS.** Tada nupirksiu tau cukierkų... *(Jau atsisėdęs greta jos ir vis arčiau slinkdamas)* Pabandyk, ar ne per didelis mano galva?

**IEVUTĖ** *(Uždeda jam ant galvos vainiką, bet iš rankų neišleidžia).* Matai, matai, kad per didelis! Jis bus Aleksiui. *(Pasirodo PUNDUKAS ožiakoju nešinas)*

**Antra scena**

*Ievutė, Karlenas, Pundukas.*

**PUNDUKAS.** Ko jūs čia? Ko jūs čia taip susikibę?

**KARLENAS** (*Atsistodamas*). Aš... man čia reikalų buvo... Šeimininkė atsiuntė.

**PUNDUKAS.** Nešdinkis su savo reikalais toliau... žinau aš jus... ar neisi iš čia?!

*KARLENAS išbėga.*

**Trečia scena**

*Ievutė, Pundukas.*

**PUNDUKAS.** Ak, tu vėl su tuo snargliu... Ką?

**IEVUTĖ** (*Jsižeisdama*). Ką tu čia vėl pradedi! Nei čia kas buvo nei ką! Nei apkabinėjo, nei nieko! Taip sau atėjo ir tiek.

**PUNDUKAS.** Ak, tu man dar priešinsies kaip didelė! Žiūrėk man, mergiočgali! Palauk, aš tau... (*Nori ją pagriebti už ausies*)

*IEVUTĖ atsikelia ir bėga už krūmo.*

**PUNDUKAS.** Ką tu dar bėgsi! Eikš čionai!

**IEVUTĖ.** Ne, neisiu!

**PUNDUKAS.** Kai pagausiu, bus blogiau!

**IEVUTĖ.** Jau ir pagaus jis!

**PUNDUKAS.** Palauk tu man, mergpalaikė! (*Staiga puola mergaitę*)

**IEVUTĖ** (*Spiegia ir bėga. PUNDUKAS ją pagauna už krūmo*). Tėt! Tėt! (*Klykdama*) Tė-tu-šėl!

*RUDIS išeina iš šeimynos trobos.*

**Ketvirta scena**

*Pundukas, Ievutė, Rudis.*

**RUDIS.** Kas čia per triukšmas! Punduk, Punduk!

**PUNDUKAS** (*Ievutę už ausies j priešąj tempdamas*). Taip, Punduk, Punduk! Aš čia jus visus, nenaudėlius!

**RUDIS.** Ar paliksite tą mergiščią ramybėj?

**PUNDUKAS.** Ne ne ne! Kas gi ją liečia? Nebūk tik pats toks burliokas!

**RUDIS.** Dar nugnybsi mergiotei visą ausį. Kuo ji paskui galės girdėti?

**PUNDUKAS.** A, tai bene čia advokatas esi! (*Grąsinančiai sujudėdamas*) Kai griebsiu aš tave, tai...

**RUDIS.** Vaje, vaje, koks tu peštukas! (*Traukiasi atgal. PUNDUKIENĖ išeina iš trobos, kurios duris atidaro KARLENAS*)

### Trečia scena

*Pundukas, Pundukienė, Ievutė, Rudis.*

**PUNDUKIENĖ.** Ko tu čia švaistaisi?

**PUNDUKAS.** O tau kas darbo?

**PUNDUKIENĖ.** Turbūt ir vėl tą mergiotę aplamdei?.. Ievute, dukryt?

**IEVUTĖ** (*Šliupčiodama*). Jis... labai... mane gnybė... (*Bėga. RUDIS paskui ją*)

**PUNDUKAS.** Ko tau paskui ją valkiotis! (*Nori vyti Rudį, bet PUNDUKIENĖ jį sulaiko už alkūnės*)

### Ketvirta scena

*Pundukas, Pundukienė.*

**PUNDUKIENĖ.** Tu tą mergiotę gyvą norėtum suėsti!

**PUNDUKAS.** O tu? Ką tu manai, taip ją betvirkindama?

**PUNDUKIENĖ.** Taigi kaip aš ją tvirkinu?

**PUNDUKAS.** Ar aš nematau! Atsirado, mat, pana tiems berniokpalaikiams! Fi, gėda!

**PUNDUKIENĖ.** O die. Vai die, ko tu čia blūdiji!

**PUNDUKAS** (*Grieždamas dantimis*). Aš tau parodysiu, vai die! (*Duoda jai niuksą į pašonę*) O tu!

**PUNDUKIENĖ** (*Piktai*). Ak tu, toks... Gal dar muštis pradėsi! Žiūrėk, kad pats negautum!

**PUNDUKAS.** Ar šitaip tu man! Saugokis tu, vagilka!

**PUNDUKIENĖ.** Neljšk, gausi pats! (*Pakelia ranką*)

**PUNDUKAS** (*Pagauna žmoną ir ją sukrato*). Ak tu! Aš tave pamokysiu!

**PUNDUKIENĖ.** Kad tu nesulauktum! (*Duoda niuksą Pundukui į šoną*)

**PUNDUKAS.** Tu šitaip! (*Greitai atsega kelnių diržą, pagauna žmoną už rankos ir duoda jai diržą per nugarą*) Nevok, nevok, pagans! Nelįsk žydui į maišą! Nevok, nevok – nekišk žydui į maišą paskutinio skarmalo!

**PUNDUKIENĖ.** Ai, ai, ai – ai, ai, ai – ai, ai! (*Ištrūksta iš Punduko rankų, nubėga už šeimos tvarto*)

**PUNDUKAS.** Aš tau parodysiu!.. (*Vėl apsijuosia diržą*) Ar tau neužtenka skarelių? Bene krautuę nori atidaryti?! (*KARLENAS žvilgteri pro tarpdurį*) Velniai tokiai... visiems... lazdos reikėtų... (*Nueina niurnėdamas už namų. KARLENAS išeina iš trobos*)

### Penkta scena

*Karlenas, Rudis, paskui Ievutė.*

**KARLENAS** (*Apsidairo ir moja klėties link. Išeina RUDIS*). Tai buvo baisi perkūnija!

**RUDIS.** Taip, smarkiai žaibavo. Vos ir manęs nenutrenkė! Žiūrėk, ir vainikėlį sumindžiojo kaip meška! (*Pakelia pynę ir pakabina ant ožio*)

**KARLENAS.** Už mano ašutus reikėjo senei truputį ausų. Bet kurgi Ievutė dingo?

**RUDIS.** O štai ateina! Su nudraskyta ausim!

*Pasirodo IEVUTĖ.*

**KARLENAS.** Tikrai? Parodyk!

**IEVUTĖ.** Ak, eik sau! Pamatys – ir vėl ims muštis.

**RUDIS.** Aš stovėsiu sargyboj. (*Atsistoja prie namų kampo*)

**IEVUTĖ.** Ką tu čia išsaugosi!

**KARLENAS.** Kurioj gi?.. Aha! Ai, žmogus! Ar tebeskauda?

**IEVUTĖ.** Dega kaip ugnys.

**KARLENAS.** Aš papūsiu! Aš užkalbėsiu! Žinai, Ievute, aš moku užburti. Į rytus, į vakarus... (*Pagriebia ausį*) Tris dienas sveika, tris dienas nesveika...

**IEVUTĖ.** Palik mane ramybėj! Tikrai tėvui pasakysiu! (*Nubėga su gėlėmis ir vainiku*)

### Šešta scena

*Karlenas, Rudis.*

**RUDIS** (*Eidamas pirmyn*). O žinai, ta mergiotė nelabai į tave linkusi.

**KARLENAS.** Nieko, ji taip sau tik ožiuojasi. Šiaip gi visai nebloga. Man tokios atkaklės mergičkos labiau patinka. Bet kas bus su raketomis?

**RUDIS.** Na, užteks ir tos, kuri ne laiku išlėkė į orą. Ir Joskė parako nebeturi.

**KARLENAS.** E, klausyk jo! Tik apgaudinėja. Bijos, kad kas nesužinotų, jog jis tą pirmąjį šovinį mums davė. Dar už krosnį pareikalautų sumokėti. Dabar niekas negali suprasti, kas to sprogimo kaltininkas.

**RUDIS.** Bet ir gražiai mes išsisukom! O šiaip, nors ir bėk iš čia!

**KARLENAS.** Daktaras liepė seniui keletą dienų pailsėti.

**RUDIS.** A, tai tik dėl akių! Kai atveža daktarą, juk jis turi kažką pasakyti. Nieko pikto tam seniui neatsitiko, o kiek pasilsėti ir jam ne pro šalį.

*Pasirodo ABRAOMAS.*

### Septinta scena

*Karlenas, Rudis, Abraomas.*

**RUDIS** (*Sulinkęs, lazda pasiramstydamas*). Och, och, och!

**KARLENAS.** Ko čia vaitoji, Abraomai! Ar jau užmiršai, ką daktaras tau sakė?

**ABRAOMAS.** Ką šite kvaile žine? Juk tik pinigę moke imte, daugiau nieke!

**KARLENAS.** Tai pas tave dar ne viskas tvarkoj?

**ABRAOMAS.** Ui, jūs duokit man ramybę. Och, och!

*Pasirodo PUNDUKIENĖ.*

### Aštunta scena

*Karlenas, Rudis, Abraomas, Pundukienė.*

**PUNDUKIENĖ** (*Su neapykanta*). Aš turiu tau vieną drūtą žodį pasakyti, Abraomai!

**ABRAOMAS.** Šite žode, ką aš ture su tavim kalbėte, ir nebus plone.

**RUDIS.** Tai kiek liudininkų kiekvienam reikės?

**ABRAOMAS.** Ne vene!

**KARLENAS.** Na tai varykit savo gešeftus vieni patys.

*Pagauna Rudį už alkūnės ir abu už namų.*



**Devinta scena**

*Abraomas, Pundukienė.*

**ABRAOMAS** (*Vaitodamas*). Punduken, Punduken, Punduken!

**PUNDUKIENĖ** (*Pašiepdama*). Ui, vei! Gali pamanyti, kad jis jau paskutinį kvapą išleidžia. Nėra jau taip baisiai.

**ABRAOMAS** (*Susigraužęs*). Punduken, kam tu man liepe ant šita prakeikta krosne lipte! Sakyk tiese: mane Joske tau dave šita skarele, kad tu mane į ore išsprogdintė?

**PUNDUKIENĖ**. Kad tave tuščia už tokį tautizimą! Nejaugi aš už skarelę!..

**ABRAOMAS**. O šite šneiderin Sore ar tave nepamokine! Ir ji nesakė: lai velne griebė šite sene Abram?

**PUNDUKIENĖ**. Fui, kokios kvailystės! Ir klausyti koktu! Bet ką tu padarei! Kam tu tai Bebienei apie tą skarelę?

**ABRAOMAS**. Aš tik jai pasake, koke aš tau gere, o koke tu man pasiutele...

**PUNDUKIENĖ**. Tu pats pasiutęs, ką aš tau blogo darau?

*Pasirodo BEBIENĖ.*

**Dešimta scena**

*Abraomas, Pundukienė, Bebiene. Paskui Tuomulienė.*

**ABRAOMAS**. Nu, Bebų moče?

**BEBIENĖ**. Mengeliuose Joskė jokio parako nepardavė.

**ABRAOMAS**. Nepardavė? (*Sumišęs kraipo galvą*)

**PUNDUKIENĖ**. Tu buvai Mengeliuose, Bebiene? Ar ir ten apie skarelę visas žinias išnešiojai?

**BEBIENĖ**. Apie kokią skarelę?

**PUNDUKIENĖ**. Ak, nevidmainiau! Traukė kas tave už liežuvio! Reikėjo gi tau visa tai Pundukui į nosį sukišti?

*TUOMULIENĖ išeina iš šeimos trobos vonelė nešina ir lėtai eina per sceną už klėties.*

**BEBIENĖ**. Aš Pundukui nė žodžio. Tik Tuomulienei taip truputį neiškentėjau...

**PUNDUKIENĖ**. Dar meluosi!

**BEBIENĖ**. Gali ją pačią paklausti!

**PUNDUKIENĖ**. Tuomulienė, Tuomulių močia!

**TUOMULIENĖ** (*Jau dingusi už klėties*). Na? (*Grįžta*)

**PUNDUKIENĖ**. Tuomulien, kodėl tu mano seniui apie tą skarelę? Ir ko čia tau liežuvauti reikėjo?

**TUOMULIENĖ**. Aš? Ar tai aš? Aš tik taip sau... truputėlį.

**PUNDUKIENĖ**. Daug ten ir nereikėjo pasakoti! Gėdykis svetimuose namuose taip burną laidyti!

**TUOMULIENĖ**. Pamanyk! Aš tik gero žmogui norėjau. Tas Pundukas man kiek lyg ir sūnėnas... Aš maniau... taip vadinasi... kad kokia negarbė neiškiltų... O ji man tuoj į akis puola.

**PUNDUKIENĖ**. Saugok tik savo garbę, svetima nesirūpink, tada bus viskas gerai.

**TUOMULIENĖ**. Matai, Bebien, ką Joninių vakarą žmogui išgirsti tenka! Nei būtumei man tų dalykų pasakojus, nei nieko!

**BEBIENĖ**. O ar aš tau sakiau, kad toliau juos platintum?

**PUNDUKIENĖ**. Ar da nežinai, kokia ji pliuropa! Ir pasitaikyk tu man tokios dvi pašto dėžutės vienoj vietoj!

**BEBIENĖ**. Kad ir šlykštumėlis bobos! Tad žmonės ir kalba, kad senis jai kailį apkula. Ir gerai daro. Tokiai ir reikia!

**PUNDUKIENĖ**. Kaip tai reikia? Kokia gi aš tau esu? Ką, aš tau kąsnį iš burnos traukiu? Apie mane tokių dalykų niekas nekalba, kokie apie tave skambėjo, kai aš dar bandą ganiau.

**TUOMULIENĖ**. Oje, oje! Tik jau pradėk dabar apie senus laikus!

*Moterys išsiskiria. TUOMULIENĖ su vonele nubėga už klėties.*

**BEBIENĖ**. Ta Pundukienė kaip kokia pakvaišėlė...

**PUNDUKIENĖ** (*Kumštis mušdama*). Skarmalais paversiu! Bus jums liežuvius apie mane laidyti!

**BEBIENĖ**. Tai boba! Tai bjaurumėlis!

*Jeina į trobą.*

### Dvylikta scena

*Abraomas, Dūdaris.*

**DŪDARIS**. Kokios bitės joms įgėlė?

**ABRAOMAS**. Uf, šite Punduken, šite Punduken! Tikre šetone su marge sijone! (*Beveik verkdamas*) Mielas meister, nu dabar aš žine, kas buvo su šita krosne. Šite pikte bobė norėję mane į orą išsprogdinte.

**DŪDARIS**. Ką? Pundukienė?

**ABRAOMAS**. Jawohl. Tik paklausykit: šite Joske turėję parake. Po šite didelė triukšme aš klause: kur yra parake? Nere! Is nit do jis pasakė, kad pardavę parake į Mengele. Aš nusiunte į Mengele

šite Bebiene. Ten niekas parake nepirke. Kurgi jis pradinge? Mano Joske įkiše šite parake į krosne ir sake lai Punduke mane suvilioja ant šite krosne palipte ir dave vene skarele už šite darbe. Oi vej, mane sūne, mane Joske!

**DŪDARIS.** Tai visa niekai, Abraomai. Tai tik tuščias burbulas!

**ABRAOMAS.** Ar šitoke dalyke negali būte? Ir dar didesne nešvarume įvykę!

**DŪDARIS.** O kam reikia taip daryti, kad išeitų nešvarūs dalykai? Kodėl tu jam neleidi vesti tos panelės?

**ABRAOMAS.** Aš tik nore vise gere. Mane vienintele sūne – aš nore jam gelbete, kur jam užaina aklume, kur jam trūksta supratime.

**DŪDARIS.** Jam toji mergina patinka – štai ir visas supratimas ir nesupratimas! Širdies kartais pats savo protu negali suvaldyti, o ką čia svetimas patarimas! Mesk verčiau savo gudravimus į šalį ir nusileisk!

**ABRAOMAS.** E, aš jam... aš jau prie pabaiga... lai jis ima ką nore... aš nieko nesakyte, jei žinote... Kur jis šite paraka...

*Pasirodo SARA.*

### Dvylikta scena

*Abraomas, Dūdaris, Sara.*

**SARA.** (*Artinasi prie Abraomo nedrąsiai su arbatos stikline*) Čia bus jūsų arbate. Pirmiau buvo per šilta. Gal jūs dabar išgersit?

**ABRAOMAS.** Danke, danke!

*SARA išeina.*

### Trylikta scena

*Abraomas, Dūdaris.*

*ABRAOMAS nustumia stiklinę nuo savęs.*

**DŪDARIS.** Nenori?

**ABRAOMAS.** Ar aš gale žinote, kas ten yra į vide? Vene karte į Liel-Berze, kur buvo šite patrakele Trine, mane norėje nunuodyte... Och, mane amzele labai marge, Dūdar. Aš jau daugiau nebevažiuose pas mužike. Šite paskutine karte.

**DŪDARIS.** Nėra ko čia taip sielotis. Viskas bus gerai. Gerk tik savo arbatą.

**ABRAOMAS.** Ui, tai prašom tamsta pirmė išgerkite.

**DŪDARIS.** Na na! (Juokiasi) Jei jau taip nori! (*Gerai*)

**ABRAOMAS.** Man taip, kaip ir... aš eise pirmė savo vakarine potere pakalbese. (*Nueina*)

*DŪDARIS papurto galvą, tyliai nusijuokdamas. RUDIS išeina iš trobos nauja liemene nešinas rankoj.*

### Keturiolikta scena

*Dūdaris, Rudis.*

**RUDIS.** Man šilko neužteko sagučių skylutėms.

**DŪDARIS.** Mašinos stalčiuoj, pačiame dugne. (*RUDIS nori eiti*) Rudi... Tu žadėjai Joninėms rakių pagaminti. Ar bus?

**RUDIS.** Ne, nebus.

**DŪDARIS.** Kodėl nebus?

**RUDIS.** Aš... aš... neturiu parako.

**DŪDARIS.** Parako? O juk pas Joskė... kur tat jie dingio?

**RUDIS.** Tas? Argi Joskė turėjo parako? To aš... jei teisybę sakyti... nežinojau.

**DŪDARIS.** O jei reikėtų meluoti?

**RUDIS.** Tada man... teisybę sakant... reikėtų sakyti...

**DŪDARIS.** Kad vis dėlto jis turėjo!

*RUDIS tyli.*

**DŪDARIS** (*Pamoja, kad Rudis prieitų arčiau*). Na, sakyk, kaip ten iš tikrųjų buvo su ta krosnim? Bet kalbėk kaip vyras, o ne kaip kriaučius.

**RUDIS.** Su ta krosnim?.. (*Griežtai*) O buvo taip: mes iš Joskės paėmėm tą paraką, bet jis buvo drėgnas. Tada mudu su Karliu norėjom jį krosny padžiovinti. Štai ir viskas. Ko tas žydas su Bebiene ten aplink švaistėsi, to aš nežinau.

**DŪDARIS.** Gerai.

**RUDIS** (*Eina. Atsisukdamas*). Bet meistre, juk nereikės gi man už tą krosnij nuostolius atlyginti.

*PUNDUKAS tempia alaus statinę ant ožio.*

**DŪDARIS** (*Pamoja ranka*). Eik sau ir dirbk!

## Penkiolikta scena

*Dūdaris, Pundukas, Antanina.*

*DŪDARIS atsisėda. ANTANINA ateina aplink namų kampą su dideliu, ant kibiro dangčio uždėtu Joninių sūriu ir neša jį į klėtį. Pradedą brėkšti.*

**DŪDARIS** (*Į Punduką*). Joninių svečiams?

**PUNDUKAS**. Taip.

**DŪDARIS**. Ar daug bus jų?

**PUNDUKAS**. Vanagiečiai ir Gelžiakojai jau pasižadėjo ateiti.

*ANTANINA išeina iš klėties.*

**ANTANINA**. Statinė jau pastatyta. Tai gerai, Punduk.

**PUNDUKAS**. Jau ir laikas! (*Nueina*)

**ANTANINA**. Kažin, ar nereikėjo didesnės? Šįvakar visi turi būti patenkinti... Ak, Dūdar, kad tu žinotum, su koku džiaugsmu aš laikiu rytojaus! Pasidarė taip lengva – man rodos, kad visai ir pavargti nebegalėčiau!

*DŪDARIS nuleidžia galvą, paremia ją rankomis ir atsidūsta.*

**ANTANINA** (*Prieina arčiau jo*). Ak, to aš negaliu pakęsti! (*Pakelia jo galvą*) Visada liūdnas, liūdnas putinėlis... Mielas Dūdar, būk, būk nors kiek linksmesnis. Kuo man tave pavaišinti? Kokį vyną labiau mėgsti?

**DŪDARIS**. Nereikia. Dabar aš nieko nenoriu.

**ANTANINA** (*Atsisėda prieš jį, padeda rankas ant stalo ir žaidžia jomis*). Tai vadinasi... tai jau taip... mielas Dūdari, juk dabar jau nieko nebegalima padaryti. Aš dabar galiu tik sakyti: gaila man tavęs, tu toks geras žmogus... labai geras... Ir seniau aš juk tave... bet dabar... Kiek metų... ir dar... ir dar... neįsivaizduok, kad sakau... tas Aleksis man labiau už tave patinka. (*Jo ranką sugriebdama*) Tu nepyksi už tai? Ne?

**DŪDARIS**. Ko čia man už tai pykti... Bet linksmesnis negaliu būti, matydamas, kad tu tyčia, savo noru brendi į nelaimę. Pažiūrėk gerai į tą Aleksį...

**ANTANINA**. Ak, tu vėl apie Aleksį!

**DŪDARIS**. Čia ir visas reikalas! O jei jis pats savo lūpomis būtų prabilęs, kad nėra laimingas?

**ANTANINA** (*Greitai*). Ar jis taip sakė?

**DŪDARIS**. Aš ausų galais esu kažką girdėjęs.

**ANTANINA**. A, tai ne iš jo paties! Dūdar, Dūdar, kam tu tokius plepalus dar skleidi?

**DŪDARIS**. Mieloji Antanina, aš norėčiau tau atverti akis.

**ANTANINA** (*Pusiau juokais, pusiau rimtai*). Eik tu! Esi pavydus ir daugiau nieko! O dabar jau visa per vėlu!

**DŪDARIS** (*Atsistoja įsižeidęs*). Na tai nieko!

**ANTANINA** (*Sugriebia jo ranką, vėl lipšniai*). A, ai, ai... Nebūk jau... Nebūk toks... Juk tu nesi pavydus. Tu esi mano gerasis senasis Dūdaris.

*ELINA ateina gėlių pyne nešina. DŪDARIS įeina į trobą.*

### Šešiolikta scena

*Antanina, Elina.*

*ELINA papuošia statinę.*

**ANTANINA**. Ar greit galėsime vakarieniauti?

**ELINA**. Tik reikia dar kambarius papuošti ir galėsime valgyti.

**ANTANINA**. O tavo naujoji suknelė ir bus jau iki rytojui pasiūta.

**ELINA**. Bus.

**ANTANINA**. Jei apsiuvoms dar šilko reikėtų, tegu ima iš manojo. Tegu paima, jei reikės, visą liekaną.

**ELINA**. Ačiū.

*ANTANINA prieina prie Elinos ir pabučiuoja ją.*

*ELINA žiūri į Antaninę nustebusi.*

**ANTANINA**. Tu esi man tokia gera ir paklusni... Man šįvakar taip... Aš juk visus norėčiau pamyluoti... Palauk...

### Septyniolikta scena

*Elina, Aleksis, Pičukas, Ievutė.*

*ALEKSIS ateina ir padeda didelį qsoťj ir stiklinę ant stalo. IEVUTĖ ateina iš kairės su vainikais ant galvos ir ant rankų, įeina į seklyčią. PIČUKAS su beržų arba ajerų našta ateina iš kairės ir įeina į šeimynos trobą.*

**Aštuoniolikta scena**

*Elina, Aleksis.*

**ALEKSIS** (*Susijaudinęs*). Elin, mes šį vakarą turime susitikti. Aš turiu su tavim pasikalbėti.

**ELINA**. Eik šalin! Ji tuoj sugrįš.

**ALEKSIS**. Kas iš to! Tegu sau grįžta!

**ELINA**. Aš nenoriu, kad ji matytų mus dviese.

**ALEKSIS**. Juokai! Tegu mato!

**ELINA**. Ne! (*Skubiai bėga į trobą. ANTANINA išeina su balta šilkine skara ant rankos*)

**Devyniolikta scena**

*Aleksis, Antanina, paskui Ievutė.*

**ANTANINA**. O kur Elina?

**ALEKSIS**. Ką tik dabar ten nubėgo.

**ANTANINA**. Kas gi jai?.. Na nieko! Žinai ką, Aleksi? Atiduok jai tą skarą kaip Joninių žiedą. Tu juk žinai, kad ji to verta. Atiduok jai kaip naujasis šeimnininkas.

**ALEKSIS**. O gal geriau tu pati?..

**ANTANINA**. Aš jau siūdinu jai suknelę ir dar tą šilką... Tegu bus ir tavo dovana.

**ALEKSIS** (*Paima skarą*). Šįvakar?

**ANTANINA**. Taip.

*IEVUTĖ pasirodo ir skersai sceną nuneša į klėtį vainikus, kuriuos laiko ant rankų užsimovusi.*

**ANTANINA**. Ir berželių, Ievut!

**IEVUTĖ**. Jau parūpinau. (*Nueina į klėtį*)

*ALEKSIS irgi nori eiti.*

**ANTANINA**. Palauk... aš turiu tau dar... Dar kai ką visai keista... Sakyk... (*Pažiūri į jį ir paskui griežtai žengdama žingsnį arčiau prie jo*) Sakyk, ar tai tiesa – tu esi nelaimingas?

**ALEKSIS**. Aš! (*Maža pauzė*) Koks čia... fui! Kas tau tai pasakojo?

**ANTANINA**. Vadinasi, tai netiesa?

**ALEKSIS**. Ne.

**ANTANINA.** Aš taip ir maniau... Matai, kokių kalbų kyla, kai žmogus neparodo, kas jo širdy. Tu toks tylus žmogus. Man kaip tiktai toks ir patinki. Bet aš nenoriu, kad kiti apie mus tuščiai kalbėtų. Tad būk kiek linksmesnis, mielas Aleksis... Gerai? (*Sugriebia jo ranką*)

**ALEKSIS.** Aš jau nežinau... Bet aš pasistengsiu...

**ANTANINA.** Jeik truputį pas mane... Aš ten... (*Įveda jį į seklyčią. Labai toli skamba lygo dainos*)

Nr. 12

Kiaurus metus Jonytis jojo –

Tik šį vakarą atjojo!

### Dvidešimta scena

*Karlenas, Rudis, paskui Ievutė.*

*KARLENAS ir RUDIS išeina iš trobos ir kalbasi, tuo tarpu toluoj dainuoja.*

**KARLENAS** (*Atsipjauna peiliu sūrio gabalą ir valgo*). Puikus sūrelis!

**RUDIS.** Tikrai puikus. Toksai sultingas. Ir man labai skanu. (*Valgo*) Ar žinai ką?

**KARLENAS.** Na?

**RUDIS.** Kaip manai, jei mes šį vakarą imtumėm ir sušveistumėm po burnelę?

**KARLENAS.** Žinai, norėčiau ir aš bent kartą.

**RUDIS.** Tai pasislėpkim kur nors ir atšvėskim žalumynų šventę kaip reikiant.

**KARLENAS.** O alaus?

**RUDIS.** Tą didįį ašotį. Kai lyguotojai jau bus susirinkę ir viskas eis bruzdu brazdu, tada aš prileisiu ašotį ir dingsiu.

**KARLENAS.** Tai gražu! Tai bus fainas vakaras.

*IEVUTĖ išeina iš klėties.*

**IEVUTĖ.** Ar eisit vakarienės valgyti! Girdite, kad visur lygo dainos jau skamba! (*Į trobą*)

**RUDIS.** Kokia čia vakarienė šį vakarą? Kad tik sūrio ir alaus!

**KARLENAS.** Ir man taip pat!.. Eisim kokių nors Jonžolių paieškoti!

*Abu nueina už klėties. Tuluoj lygo dainos.*

Nr. 21

Jonio diena, papušėlė,

Atves gražų bernužėlį.



### Dvidešimt pirma scena

*Aleksis, Ievutė, Dūdaris, Elina, Antanina, Rudis, Karlenas, Bebienė, Pundukienė, Pundukas, Pičukas, Aucė, Tonytė, Lyguotojai.*

*Visi su vainikais ir Joninių žolėmis.*

**ALEKSIS** *(Išeina iš seklyčios. Eina ir sudrimba prie stalo. Atsistoja ir eina aplinkui. Susijuokia ir atsisėda ant gonkų laiptų. Rankomis kelius apkabinęs) Lygo! Lygo! (Juokiasi)*

*IEVUTĖ pasirodo už kampo, pamato Aleksį, sėdasi ant laiptų, duoda ženklą už namų stovintiems. Šeimyna pradeda lygo dainas. Visi aukščiau paminėtieji ateina iš namų pusės, RUDIS ir KARLENAS iš lauko pusės.*

**LYGUOTOJAI** *(Dainuoja lygo dainas).*

Kiaurus metus Jonis jojo,

Tik šį vakarą atjojo!

*Kol LYGUOTOJAI dainuoja, ALEKSIS atsistoja ir stovi, lūpas kandžiodamas. ANTANINA išeina dviem buteliais nešina TONYTĖ eina paskui ją su dviem stiklinėm.*

**LYGUOTOJAI.**

Labas vakars, Jonio močia,

Ar tu Jonio vaikų lauki?

**ANTANINA.** Laukiau jau, laukiau jau! *(Lyguoja)*

Pyliau alų ąsotėlin, ir suslėgiau sūružėlių;

Pati savo seklytėlę padabinai rožytėlėm.

*ANTANINA padeda nešinius ant laiptų ir atsistoja greta Aleksio. Ji priima lyguotojų vainikus. Antaninai ir Aleksiiui ant galvos uždedami vainikai. AUCĖ papuošia Tonytę baltų žiedų vainikėliu. IEVUTĖ slapčia papuošia Karleną. Tas Rudžiui pantomimiškai rodo, kad jis nenusivylė pasitikėdamas. Šio puošimo metu lygiuotojai dainuoja.*

Visos šitos Janio žolės

Skintos Janio vakarėl.

Visi, visi Janio vaikai

Jį pagerbti susirinko!

*Saros ir Joskės daina*

Šį vakar vainiką pynėm.

Mūsų šeimininkei nešėm,

Libe, libe, libe, libe...

Mūsų šeimininkei nešėm.

Gerai žinom – šeimininkė

Jau turės ir šeimininką.

Libe, libe, libe, libe...

Jau turės ir šeimininką.

**ANTANINA.** Ačiū ačiū ačiū!

**ALEKSIS** (*Kartu su ANTANINA*). Ačiū, ačiū!

**ANTANINA.** Kur dabar padėti visą tą turtą! (*Padedu ant rankų užmautuosius vainikus ant laiptų, palikdama ant galvos tik vieną. ALEKSIS daro taip pat*). Na, šitaip... O dabar, Aleksi, pavaišinsiu truputį tuos Janio vaikus. Tu vaišink lygo viešniais, o aš lygo svečius... Tonyte, duok stiklines.

*TONYTĖ paduoda kiekvienam po stikliuką. Abudu eina aplink, įpildami ir patiekdami. Namų link girdėti lygo daina.*

**LYGUOTOJAI.**

Vartai jau visur papuošti,

Silmačiuose nepapuošti.

**IEVUTĖ** (*Nubėgusi gilumon*). Tai Vanagai ateina.

**LYGUOTOJAI** (*Stipriau*).

Kur padori Janio močia

Laukia langus atidarius.

O kur kokios palaidūnės

Vartaliojas pataluose.

## Dvidešimt antra scena

*Pirmutiniai. Du lyguotojų būriai.*

*Vanagų lyguotojai pasirodo antrąją eilutę dainuojant.*

**VANAGŲ BERNAS.** Labvakar, Silmačių moči!

**ANTANINA.** Labvakar, labvakar! (*Atėjusieji trumpai pasisveikina su namiškiais. Girdėti „Labvakar! Sveiks!“*) Tai gerai, kad išlaikėt žodį.

**VANAGŲ BERNAS.** Kaip čia neišlaikysi, reikėjo gi ateiti naujo šeimininko aplyguoti. Tikrai tų Janio žolių mažoka. Vanagų pievose dar nedaug žiedų. *(Viena merga paduoda Antaninai vainiką. Kiti savo žalumynus ant laiptų arba ties jais)*

**ANTANINA.** Ačiū, ačiū.

*Už klėties vėl pradeda lyguoti.*

**LYGUOTOJAI.**

Mušk, Jonyti, vario būgnus

Ant vartelių iškilčiausiai.

**KARLENAS.** Tai iš Gelžiakojų! Aš pažįstu Ješkos balsą!

**LYGUOTOJAI.**

Kelki, kelki, Jono močia,

Janio svetelius priimki!

*Gelžiakojų lyguotojai ateina taip pat kaip pirmas būrys.*

**GELŽIAKOJŲ BERNAS.** Sveika, Janio močia! Sveikas, Janio tėve! *(Paduoda Aleksiui ranką)*

**ANTANINA.** Sveiki! Sveiki!

**ALEKSIS.** Sveikas! *(Abu apdovanoja vainikais, kuriuos jie padeda ant laiptų. Lyguotojai savo tarpe pasisveikina trumpai, laiko netrukdydami).*

**VANAGŲ BERNAS.** Matot, kad Vanagai aktyvesni. Jie užbėga jums už akių ir dabar užgrobs visus didžiausius sūrius!

**GELŽIAKOJŲ BERNAS.** Garbė tai garbė! Mus mergos sutrukdė Janio žolynus beskindamos.

**GELŽIAKOJŲ MERGINA** *(Juokdamasi).* Žiūrėkit koks... Pats savo nugaros nepaslinko vikriau palankstyti!

**ANTANINA.** Janio vaikai, Janio žoleles rinkdami, išalko ir ištroško. Reikia pasistiprinti. Aš kviečiu į klėtį, į didžiąją šeimos trobą ir čion pas mus. *(Rodydama į seklyčią)* Kur kam patinka. Pičuk, tu rūpinsies, kad nieko netrūktų.

**PIČUKAS.** Gerai, šeimininke!

**ANTANINA.** Elina vaišins svečius didžiojo troboj, o mudu su Aleksi su savo seklyčioj. Na, prašau, kur kam patinka.

*Šeimyna ir svečiai išsiskirsto kas į klėtį, kas į trobą, kas į seklyčią. Scenai ištuštėjus, gilumoj girdėt džiūgaujant ir kartas nuo karto šaudant iš šautuvo. Prisideda ir armonika, ir dainų garsai. Viskas girdėti gana silpnai. Už mirksnio iš trobos išeina RUDIS, apsidairo.*

Todėl be abejonės

Puotausime sparčiau.

Nėra čia ko stypsoti,

Ko besulauksime?

Šitą alaus ąsotį

Trise išmauksime.

Šitą alaus ąsotį

Trise išmauksime.

Didieji kartais glosto,

Dažniau nei bara mus,

Bet šio alaus pauostyt

Neduos, tai būk ramus,

Bet šio alaus pauostyt

Neduos, tai būk ramus.

Per Janius mes linksmiausiai

Sau ūšim, siausime,

Po Janių vėl tikriausiai

Mes kailin gausime.

*Karleno, Rudžio ir Ievutės daina*

Nr. 19

Ar čia teisybė vietoj,

Ar čia jo nežiūrėk,

Kad tėvo ranka kieta

Net Janių vakare.

Kad tėvo ranka kieta

Net Janių vakare.

Mergaitė pažadėjo

Vainiką, tai gera!

Deja, tik nukentėjo

Bent kiek jos nugara.

Deja tik nukentėjo

Bent kiek jos nugara.

Užteks jau ašarėlių

Atšvęsim Jonines,  
 Alum tarp žolynėlių  
 Trise atšvęsim jas.  
 Alum tarp žolynėlių  
 Trise atšvęsim jas.  
 Per Janius mes linksmiausiai  
 Sau ūšim, siausime.  
 Po Janių vėl tikriausiai  
 Mes kailin gausime.  
 Ak, ašaras, dejones  
 Užmirškime verčiau,  
 Todėl be abejonės  
 Puotausime sparčiau.

*Aplink eina ir pagriebia didįjį alaus ąsotį. Skubiai nuneša jį už klėties. ELINA pasirodo ir artinasi prie stalo. KARLENAS išeina iš klėties.*

**ELINA.** O kur alaus ąsotis dingo?

**KARLENAS.** Koks alaus ąsotis?

**ELINA.** Na tas didysis.

**KARLENAS.** Aš nieko nežinau. *(Darosi aplink, garsiai)* Aš visai nežinau, kur tas ąsotis dingo! Lygo!.. *(Už klėties RUDIS sušvilpia)* Įdomu, kas ten švilpia? *(Greit bėga už klėties. ELINA nori eiti į klėtį. ALEKSIS išeina iš trobos su stikline rankoj).*ž

### Dvidešimt trečia scena

*Elina, Aleksis.*

**ALEKSIS.** Elin, aš tavęs ieškojau!

**ELINA.** Kodėl?.. Ko tu?..

**ALEKSIS.** Eikš, išgersim!

**ELINA.** Aš nenoriu!

**ALEKSIS.** O tu manai, kad aš noriu! Bet man liepė būti linksmam ir davė tą butelį. Puikus vynas! Kaip ugnis gyslomis vaikšto. Gerku, juk ir tu turi būti linksmas.

**ELINA.** Bet aš gi nenoriu!

**ALEKSIS.** Šįvakar juk žolinių vakaras! Nepaniekink naujojo šeimininko! *(Jpila ir išgeria stiklinę)* O dabar tavo eilė! *(Jpila ir prideda prie jos lūpų)*

**ELINA** *(Geria)*. Gana, užteks!

**ALEKSIS.** Visą! Iki dugno! *(ELINA išgeria visą stiklinę)* Ot taip! O dabar vėl aš!

**ELINA.** Aleksi, negerk taip daug!

**ALEKSIS.** Kodėl ne! Dabar mano valia. Tai nieko nekaštuoja, o aš turiu būti linksmas. *(Geria)*

**ELINA.** Mielas Aleksi.

**ALEKSIS.** Mielas Aleksi? Mielas Aleksi? Mielas Aleksi? Ar aš tau esu mielas? Pasakyk dar kartą taip. Pasakyk – tada aš daugiau nebegersiu!

*ALEKSIS skubiai padeda stiklinę ir bonką ant stalo. ELINA nori eiti į šeimynos trobą. ALEKSIS ją sulaiko už rankos.*

**ALEKSIS.** Nebėk! Kodėl tu bėgi?

**ELINA.** Aš... ak, leisk, Aleksi, leisk!

**ALEKSIS.** Elin, išklausk bent! Aš turiu tau atiduoti Joninių dovaną. Štai šią skarą. Ji gauta iš jos rankų ir iš mano rankų pereina tau. Še, imk! *(Ištraukia skarą iš užančio, ištiesia Elinai, staigiai numeta ant žemės ir paspiria koja šalin. Didžiausiam jūžime)* A!.. Aš!.. Klausyk, Elin, ką aš ką tik padariau!.. Aš... *(Trumpai nusijuokia)* Tai smarkus vyriokas... Ji staiga mane paklausė, ar aš nelaimingas, ir atsakiau: ne!.. Ne! *(Juokdamasis)* Ką tu dėl to pasakysi, Elin?

**ELINA.** Ką gi tau kita reikėjo sakyti?

**ALEKSIS.** Ką kita?.. Teisybę – štai ką! Tu esi gera, bet man nepatinki! Štai kaip reikėjo pasakyti. Bet aš – aš tą akimirką lyg ir sustingau. Ji taip į mane pažvelgė ir man užėjo tokia kvaila gėda, kad taip ilgai ją prigaudinėjau, ir... ir dabar viskas dingo.

**ELINA.** Tu nieko kito negalėjai padaryti.

**ALEKSIS.** Ak, negink, čia nėra ko ginti! Kodėl tu taip kalbi? Nejaugi tu visai nepyksti dėl mano kvailumo, Elin, tu matei laimę pirtelėj? Pičuko ir Aucės laimę? Elin, ar tau mūsų laimės visai negaila? Ar tu manęs visai nemyli? *(Apkabina ją ir spaudžia prie krūtinės)*

**ELINA.** Aleksi, Aleksi!

**ALEKSIS.** Nors ir mirti man reikėtų? Aš tave myliu... myliu... *(Bučiuoja ją)*

**ELINA.** Aleksi!

**ALEKSIS.** Neapsakomai...

**ELINA.** Aleksi, ką tu darai!

**ALEKSIS.** Ką tu darai! Nejaugi tu geresnio žodžio man ir neturi?

**ELINA.** Paleisk gi, paleisk.

**ALEKSIS.** Atsisveikinam, Elin! Visam amžiui!

**ELINA.** O dieve... neapsakomai... neapsakomai... (*Apkabina jį ir bučiuoja. Seklyčioj triukšmas: „Naujojo šeimininko sveikaton, lygo. Naujasis šeimininkas ir šeimininkė, lygo!“*) Klausyk! Pasitrauk! (*Nori iš jo pasprukti*)

**ALEKSIS.** Tegu sau – kas man darbo!

**ELINA.** Ateis dar... Eik į vidų!

**ALEKSIS.** Man vis tiek!

**ELINA.** Ką tu kalbi! Ką tu... Eik gi į vidų! Aš prašau tave! Aš prašau tave! (*Pradedą verkti*)

**ALEKSIS** (*Žiūri į ją akimirka, ją paleisdamas, šiurkštoku balsu*). Ko tu verki? Ko tu verki?! Neverk! Aš negaliu to išlaikyti, Elin... Ką nori, tą padarysiu! Ar bėgti? Ar šokti į vandenį? Eikš su manim! Aš eisiu visur, kur tik tu nori!

*Klėty triukšmas, vienas balsas padeda dainuoti „Aš gėlytę valty yriau, lygo, lygo...“.*

**ELINA.** Ten ateina! (*Nubėga į trobą*)

**ALEKSIS.** Elina! (*Pora žingsnių seka ją. Iš klėties išeina kažkoks bernas. ALEKSIS pasilieka bestovys prie stalo*)

### Dvidešimt ketvirta scena

*Aleksis, visi namiškiai, abu lyguotojų būriai.*

**BERNAS** (*Lyguoja*). Aš gėlytę valty yriau, lygo... A, štai ir jis! (*Kiti svečiai išeina iš klėties*) E, eikškit, apdainuosim naująjį šeimininką. Traukit visi kartu.

*Pradedą dainuoti lygo dainą. Šeimyna ir visi svečiai dainuoja kartu ir dainuodami išeina laukan. Kažkas palieka numestą skarą ir rodo ją kitiems. Skara eina iš rankų į rankas, pagaliau dingsta.*

Nr. 20

**VISI** (*Lygo daina*).

Aš gėlytę valty yriau,

Į savąją jaunužėlę,

Lai ateina jaunužėlė,

Kaip gėlelė sėdėdama.

Vijau vadžias sidabrinės,

Nukaliau šlajas auksines:

Lai važiuoja jaunužėlė,

Kaip saulelė švytėdama.

*ANTANINA stovi, meilčiai Aleksio ranką sau apie liemenį laikydama.*

## UŽDANGA

## Šeštas paveikslas

Vestuvės bus!

*Troba kaip pirmame paveiksle. Krosnies vieta tuščia. Troba papuošta vainikais ir berželiais.*

## Pirma scena

*Aleksis, Karlenas.*

*ALEKSIS sėdi prie stalo, kumštims smakrą pasirėmęs. Atsikelia ir pasivaikščioja. Pagaliau jis numoja ranka ir eina į dešinę durų link. Atidaro jas ir paskui grįžta.*

**KARLENAS** *(Jau įėjęs iš kairės ir matęs, kaip ALEKSIS pažvelgė į duris).* Nėra jos?

**ALEKSIS.** Ko nėra?

**KARLENAS.** Na Antaninos!

**ALEKSIS.** Ne, nėra.

**KARLENAS.** Gaila! Aš norėjau paprašyti... gal galėtų gauti ko nors rūgštaus... ko nors sūraus... Man taip negera... Kažin kas čia tokio!

**ALEKSIS.** Bene vakar per daug išgėrei? Kurgi tu taip dingai vakar vakare?

**KARLENAS.** Aš truputį su Rudžiu... Mes buvom nuėję toliau pasivaikščioti.

**ALEKSIS.** Vienu du?

**KARLENAS.** Buvo dar ir trečias. Bet ko tu toks išgveręs? Gal ir tau pereitą naktį sunkoka buvo?

**ALEKSIS** *(Piktai).* Eik jau, neplepėjęs!

**KARLENAS.** Oja, oja! Paskutinę dieną esame viengungiai broliai, o šis toks kartus, kaip žiemos ridikas. Argi tau ne gaila? *(Paima jį už alkūnės)*

**ALEKSIS.** Ak, pasitrauk!

**KARLENAS** *(Žiūri į išeinantį Aleksį, patrauko pečiais ir paspaudžia smilkinius rankomis).* A-e, a-e...

*RUDIS įeina viduriu.*



**Antra scena**

*Karlenas, Rudis.*

**RUDIS.** Na, ką Aleksis? Davė pipirų?

**KARLENAS.** Kur ten! Jam pačiam ne geriau buvo praeitą naktį... O... ai... a... Galva pusiau plyšta!

**RUDIS.** Aš sakiau, nemišyk. Kodėl neklausei?!

**KARLENAS.** O tu pats! Ant alaus dar šnapso užpylei!

**RUDIS.** Taip, bet aš prie tokių dalykų pripratęs!

**KARLENAS.** Vis dėlto ir tu kaip ne savas. Kur taip vis bėgioji? Šįryt jau trečią kartą? Ir vis taip žaibo greitumu.

**RUDIS.** Aš... aš ieškau šeimininkės... ko nors rūgštaus... (*Skubiai bėga į virtuvės duris*)

**KARLENAS.** Ir vėl bėgi?

**RUDIS.** Man... ve... (*Skubiai nubėga veidą sugriebęs. Įeina ANTANINA*)

**KARLENAS.** Rudi, Rudi, jau ji čia!

**Trečia scena**

*Karlenas, Antanina.*

**ANTANINA.** Ko jis iš manęs nori?

**KARLENAS.** Jis... mes vakar taip truputį... O dabar būtų gera... norėtusi kai ko...

**ANTANINA.** Aha! Suprantu! Suprantu! Eik, atsinešk iš rūsio mažųjų silkučių dėžutę. Vestuvėms dar užteks.

**KARLENAS.** Ačiū! (*Nori eiti*)

**ANTANINA.** Karlen, sakyk, ar vis dėlto džiaugies bent kiek dėl tų vestuvių?

**KARLENAS.** Kaipgi ne! Labai!

**ANTANINA.** Tai gerai! Tai gerai! (*Paglosto jo plaukus*) Jei dar ko reikės, tik paprašyk.

**KARLENAS.** Pažiūrėsim... (*Nueina*)

**ANTANINA** (*Rankas ištiesdama*). A, a! rytoj, rytoj!

*Įeina ABRAOMAS.*

**Ketvirta scena**

*Antanina, Abraomas, paskui Pundukienė.*

**ABRAOMAS.** Šeimininke, pas mane guli didele naste ant mano širde.

**ANTANINA.** Ant širdies! Geriau sakytum: vežime!

**ABRAOMAS.** Ak ne, nereikia šposauti!

**ANTANINA.** Kaipgi nesijuokti iš tokio tuščio įsivaizdinimo. Tu man vėl nori pasakoti, kad Joske tave norėjęs...

**ABRAOMAS.** Oi ne, šita galvojime apie sprogdinime man jau meister Dūdar išaiškine. Bet kas man dabar šitem Joske pasakyte?

**ANTANINA.** Nieko. Jis vis tiek neklausys. Jis labai supykęs dėl tavo atkaklumo.

**ABRAOMAS.** Šite ir yr šite pabele. Aš nežinau, kas dabar daryte!

**ANTANINA.** O aš gerai žinau, ką reikėtų daryti. Ar leisi man už tave tą reikalą atlikti?

**ABRAOMAS.** Ui, miele nore – jei tik man su mane sūne vėl gera sugyvenime būte.

**ANTANINA.** Kaip vokiškai sako – imk?

**ABRAOMAS.** Nimm.

**ANTANINA.** Nimm... nimm... aha... *(Prieina prie kairiųjų durų)* Karlen!

**PUNDUKIENĖS BALSAS.** Jo čia nėra.

**ANTANINA.** Tai tu ateik.

*PUNDUKIENĖ įeina. ANTANINA jai kažką pasako.*

**PUNDUKIENĖ.** Tuoju, tuoju. *(Išeina)*

**ANTANINA.** Tiktai tu neturi prieštarauti, Abraomai.

**ABRAOMAS.** Aš nieko nesakyse.

*Įeina Joskė.*

**Penkta scena**

*Antanina, Abraomas, Joskė, Sara.*

**JOSKĖ.** Kas yra?

**ANTANINA.** Čia Abraomas nori su tavim pasikalbėti.

**JOSKĖ** *(Griežtai)*. Tegul jis eina nuo mane galve. Aš jam dar kartą susprogdinse.

**ANTANINA.** Jis jau nebetiki tais niekais.

**JOSKĖ.** Jei netike, tai netike!

*Nori išeiti. Jeina SARA.*

**ANTANINA.** Joske, palauk! (*Paima Sarą už rankos ir priveda ją prie Joskės*) Nimm!

**JOSKĖ.** Ką?

**ANTANINA.** Nimm!

**JOSKĖ.** Ką site reiškia?

**ANTANINA.** Tai reiškia: griebk zu!

**JOSKĖ.** Aš nesuprante, koke če špose!

**ABRAOMAS.** Is kain Spas nit. Nimm ihr zu! Sollt ihr leben gesund!

**JOSKĖ.** Tatte!

**SARA.** Main Vater!

*Abudu bučiuoja jam rankas, vienas dešiniąją, antras kairiąją.*

Nr. 22

Mane (Tatte) širde ne iš mede,

Šilte jausme vis jam vede,

Kai į ranke ranke dede,

Būkit (būsim) laimingi!

Dabar baigte visa bede,

Niekas širde nebeėde.

Kai į ranke ranke ede,

Būkit (būsim) laimingi!

### Šešta scena

*Antanina, Abraomas, Joskė, Sara, Aleksis.*

**ALEKSIS.** (*Prieina prie Antaninos, patylomis*). Aš norėjau su tavim akis į akį pasikalbėti!

**ABRAOMAS.** Mes tuoj eisim! Kummt, Kinder, kummt!

*Išeina viduriu.*

**JOSKĖ.** Sara!

**SARA.** Josef!

**JOSKĖ.** Mein!

**SARA.** Dein! (*Apsikabina ir bučiuojasi*)

**JOSKĖ.** Ui, nepykit, šeimininke, bet be šite negalima!

**ANTANINA.** Žinau, žinau. Prašom nors dar kartą!

**SARA.** Ačiū už jūsų miele pagalbe. (*Abu išeina viduriu*)

### Septinta scena

*Antanina, Aleksis.*

**ANTANINA** (*Linksmi*). Na, mielasis, kas tokio?

**ALEKSIS.** Aš... man... man... (*Suspaudžia galvą rankomis ir atsisėda*)

**ANTANINA** (*Išsigandusi*). Susimildamas – kas tau! Sakyk!

**ALEKSIS** (*Vis dar akių neatmerkdamas*). Ak, man gėda kalbėti, o tylėti jau nebegaliu!

**ANTANINA** (*Negeros nuojautos pagauta*). O dievuliau! (*Sukniumba į kėdę*)

**ALEKSIS.** O dievuliau – ir aš tai sakau. Bet geriau „O dievuliau“ dabar negu vėliau. Tada jau bus per vėlu... Aš tau norėjau pasakyti, kad iš to dalyko nieko negali išeiti.

**ANTANINA** (*Šnabždomis*). Iš kokio dalyko?

**ALEKSIS.** Tu juk žinai... iš... mūsų vestuvių...

**ANTANINA.** Tai vis dėlto šitaip?..

**ALEKSIS.** Vis dėlto taip... Vis aš norėjau pasiryžti tau pasakyti, bet vis taip ir pasilikdavo. Maniau, gal galėsiu širdį nutildyti. Bet negaliu ir tiek.

**ANTANINA** (*Visai sumišusi*). Tikrai, to aš visai negaliu... to negaliu... O dievulėliau, kas man daryti.

**ALEKSIS.** Ir man taip, kad visai negaliu išreikšti.

**ANTANINA.** Kodėl tu anksčiau nesakei? Kodėl tu man to anksčiau nesakei?

**ALEKSIS.** Aš sakau gi tau, kad vis norėdavau, bet... bet tu buvai tokia meili ir gera, o juk aš pats visa pradėjau... Dar ir vakar, kai tu manęs klausei... ak, aš galėčiau save į gabalėlius sudraskyti!

*ANTANINA sumišusi spaudžia galvą.*

**ALEKSIS.** Taip, dabar tu viską žinai. Daryk su manim ką nori. Jei aš būčiau toks žmogus, kaip daugelis kitų, tai galėčiau ir tave vesti, ir su kita gūžinėti...

**ANTANINA.** Su kita?.. Su Elina?

**ALEKSIS** (*Tyliai*). Taip... Bet tavęs apgaudinėti aš nenoriu. Tegul jau verčiau viskas lūžta ir plyšta.

**ANTANINA** (*Vėsiiai*). Ak, tai dėl Elinos... Ak, tai ji!.. Na žinai, Aleksi, aš maniau tave esant gudresnį.

**ALEKSIS**. Dabar pati matai, koks aš žmogus. Aš nesu toks, kokį tu įsivaizduoji. Aš tau visai netinku. Matai, koks netikęs mano būdas.

**ANTANINA** (*Daugiau pati sau*). Ak, tai Elina, Elina... O tu gerai viską esi apgalvojęs?

**ALEKSIS**. Viską... Aš kiaurą naktį kankinausi. Tokių kančių savo pikčiausiam priešui nelinkėčiau.

**ANTANINA**. Na tai – jei jau ne, tai ne! Skirsimės! Dar ne vėlu.

**ALEKSIS**. Kaip čia aš... Nežinau, ką ir sakyti. (*Nori pagriebt Antaninos ranką*)

**ANTANINA** (*Vengdama*). Ne, ne!

**ALEKSIS**. Prašau...

**ANTANINA**. Eik, eik!.. Eik!

*ALEKSIS išeina.*

*ANTANINA stovi lyg sustingusi ir sudrimba ant stalo, verkia ir šliurpčioja ilgoką laiką.*

*Jeina DŪDARIS.*

### **Aštunta scena**

*Antanina, Dūdaris.*

**DŪDARIS** (*Švelniai*). Aleksi mane prašė...

**ANTANINA**. Ko?

**DŪDARIS**. Kad aš jus nuraminčiau, paglobočiau...

**ANTANINA**. Nuramintum! Paglobotum! Kada man gėda akis iš kaktos laukan spaudžia! Ką tu manai, ar jis ves Eliną?

**DŪDARIS**. Tu juk už tai jo nekęsti nepradėsi?

**ANTANINA**. Aš? Jo? Aš jo... jų abiejų... aš jų abiejų matyt nebenoriu!

**DŪDARIS**. Tavo valioj elgtis kaip nori. Bet aš vieno tave prašyčiau: nepasikarščiuok. Pagalvok gerai, ar Aleksi vienas kaltas?

**ANTANINA**. Ar aš jam siūliaus? Ar aš jam piršausi?

**DŪDARIS**. Tačiau tu jį tvirtai laikei, kai jis jau seniai norėjo nuo tavęs pasitraukti.

**ANTANINA**. Ar aš tai tikrai žinojau?

**DŪDARIS**. Nujausti vis dėlto galėjai. Bet tavo širdis tave apakino.

**ANTANINA**. O dabar aš virtau pajuoka visų žmonių akyse! Dabar visi mane pirštais badys.

**DŪDARIS.** Visi?

**ANTANINA.** Visi visi – ir tu pats!

**DŪDARIS.** Ir aš? Kodėl? Dabar tu žinai, kad Aleksis tavęs nemylė – ar tu todėl pasidarei blogesnė?

**ANTANINA.** Bet ir geresnė nepasidariau.

**DŪDARIS.** Kaip čia pasakyti – kai kam gal vis dėlto vertingesnė pasidarei.

**ANTANINA** (*Sustingusi žiūri į Dūdarį*). Ar žinai, Dūdar, tu dabar nenorėtumei?..

**DŪDARIS.** Ko nenorėčiau?

**ANTANINA.** Ar tu mane ir dabar?..

**DŪDARIS.** Aš tavęs niekada nesu paneigęs.

**ANTANINA.** Tai tu ir dabar mane vestumei?

**DŪDARIS.** Jei būtų galima – kodėl gi ne? Aš pažįstu tave. Aš pažįstu tavo širdį. Tu esi tokia pat, kaip ir anksčiau buvai.

**ANTANINA.** Na tai... (*Pauzė. Be drovumo*) Štai mano ranka! Šią akimirką aš negaliu sakyti: aš tave mylėsiu, bet...

**DŪDARIS.** Aš ir neprašau jokių pažadų! Aš žinau, kokia tu esi, aš žinau, kokia tu būsi! (*Spaudžia jos ranką ir žiūri į jos akis*) Aš esu kaip sapne...

**ANTANINA.** O aš... Aš dabar nebežinau, ar man dar verksti, ar juoktis...

**DŪDARIS.** Tu turi juoktis, tu turi juoktis! Jei tu juoksies, tada kitiems nebeliks ko besišaipyti!

**ANTANINA.** Tiesa! (*Galvoja*) Tai buvo geri žodžiai, Dūdar. (*Eina į duris iš kairės*) Karlen!

**KARLENAS.** Klausau! (*Įeina*)

Nr. 23

Na, ranką tavo aš turiu, aš turiu, aš turiu,

Ir laimę naują vėl buriu, vėl buriu, vėl buriu,

Man džiaugsmas iš visų kraštų, iš kraštų, iš kraštų,

Mes amžiais būsim – aš ir tu, aš ir tu, aš ir tu.

### Devinta scena

*Antanina, Karlenas, Dūdaris.*

**ANTANINA.** Karlen, eik, sukviesk visus namus čionai!

**KARLENAS.** Ten atėję kai kurie vakarykščių Joninių svečiai. Ar juos irgi kviesti?

**ANTANINA.** Visus, visus!

**KARLENAS.** Tuoju! (*Išbėga*)

**ANTANINA.** Juokdama jiems papasakosiu apie tą savo... Apie tą suirimą... Bet vienas dalykas aiškus: po vestuvių Elina su Aleksiu turi Silmačius apleisti.

**DŪDARIS.** Apie tai dar pagalvosim.

**ANTANINA.** Nėra ko čia galvoti.

**DŪDARIS.** Kaip jau panorėsi. (*KARLENAS vėl įeina*)

**KARLENAS.** Tuoj visi susirinks. (*Nedrąsiai*) Šeimininke, sako, mūsų giminystė jau iširusi. Ar tai tiesa?

**ANTANINA.** Tikra tiesa.

**KARLENAS.** Gaila, gaila...

**ANTANINA.** Na, geri draugai vis tiek galėsime likti. Išaugsi – būsi vyriausias bernas. Juk Dūdaris prieš žemės darbų nepratęs.

**KARLENAS.** Ak, Dūdaris!

### Dešimta scena

*Antanina, Dūdaris, Karlenas. Viduriu iš kairės pradeda įeiti Rudis, Pundukas, Pundukienė, levutė, Pičukas, Aucė, bebienė, Abraomas, Joskė, Sara, Aleksis ir Elina. Kai kurie vakarykščiai lyguotojai Joninių svečiai.*

**ANTANINA.** Tai dabar jau visi susirinko. Aš liepiu jus pakviesti todėl, kad turime jums kai ką naujo papasakoti... Mano vestuvių su Aleksiu nebus!

**PUNDUKIENĖ su BEBIENE.** Nebus! (*Visuotinis sujudimas ir šnabždesys*)

**ANTANINA.** Tai matot, man... aš... man...

**DŪDARIS** (*Su humoru*). Trumpai drūtai kalbant, čia įvyko mažas nesusipratimas. Aleksis suklydo, manydamas, kad šeimininkė yra jo išrinktoji, o šeimininkė nusivylė įsivaizduodama, kad Aleksis jai patinka. Ryt jie norėjo vestuves kelti. Bet pagal šventą teisybę ir pagal visus įstatymo straipsnius išeina, kad Aleksis turi vesti Eliną, o šeimininkė turi tekėti už manęs... Taip taip... Štai taip baigsis visa toji painiava. Kas rytojaus vaišėms paruošta ir negalės išsilaikyti ilgiau, tai suvartosim sužieduotuvėms užgerti. O kitą paliksim vestuvėms.

**RUDIS.** Taigi Silmačiuose vis dėlto vestuvės bus! Ir dar kieno – mano meistro! Argi nereikia man dėl ko sušukti – ura!

**PIČUKAS.** Dvejos vestuvės, dvi jaunavedžių poros! Tai laimingos kriaučių dienos!

**ABRAOMAS.** Atsiprašau – ne dvi, o trys jaune pore. Mano Joske irgi gave sau madame!

**PUNDUKAS.** Tai šios siuvėjų dienos buvo nepaprastai laimingos!

**DŪDARIS.** Taip, labai laimingos!

Nr. 14

**VISI DAINUOJA.**

Tos kriaucių dienos,  
Margosios dienos,  
Silmačiuos baigias –  
Vestuvės nūn bus!  
Skambins varpeliai,  
Žvengs bėružėliai,  
Padais tauškinėdami  
Suksis šokėjai!  
Tris ilgas dienas  
Tris naktis gersim...  
Silmačiuos linksma,  
Ura, ura, ura!

*UŽDANGA*